

Obsah

Úvod a operacionalizace	2
1. Teoretické uchopení	6
1.2. Vymezení základních pojmů.....	6
2. Diachronní komparace separatistických tendencí Baskicka a Katalánska v rámci španělského vývoje	13
2.1. Vývoj státoprávního, politického a územně správního uspořádání Španělska 13	
2.2. Vývoj regionálního uspořádání Španělska	16
2.3. Baskicko	18
2.4. Katalánsko.....	22
2.5. Komparace autonomie, kompetencí a socioekonomických ukazatelů Katalánska a Baskicka	25
3. Komparace předních politických stran Katalánska a Baskicka	29
3.1. Volební systémy	30
3.2. Výsledky voleb do národních parlamentů Baskicka a Katalánska a Sněmovny poslanců Španělska v letech 1977–2012	32
3.2.1. Baskicko.....	32
3.2.2. Katalánsko	34
3.2.3. Verifikace celostátních výsledků voleb do Congreso de Diputados španělské monarchie s výsledky v provinciích Katalánsko Baskicko ve vybraných letech	57
3.2.4. Výsledné hodnoty výzkumu stranického systému Baskicka a Katalánska	61
3.3. Komparace volebních programů nejvýznamnějších politických stran Katalánska a Baskicka	64
3.3.1. EAJ-PNV - Euzko Alderdi Jeltzalea - Baskická národní strana.....	64
3.3.2. CiU – Convergència y Unió – Konvergence a jednota	67
3.3.3. Komparace volebních programů EAJ-PNV a CiU	70
Závěr	75
Zdroje	78
Přílohy	84

Úvod a operacionalizace

Separatismus a separatistické tendence jsou v Evropě v posledních letech velkým a stále viditelnějším fenoménem. Národy jako Skoti, Vlámové a Valoni si uvědomují své historické, jazykové a národnostní kořeny, a my je tak můžeme konkrétně pozorovat v praxi. Skotsko uspořádalo na podzim roku 2014 na základě dohody britského ministerského předsedy Davida Camerona a tehdejšího předsedy Skotské národní strany Alexe Salmona historické referendum, jehož cílem bylo rozhodnout, zda se Skotsko odtrhne od Spojeného království a stane se samostatným státem či nikoliv. 55,3 % hlasujících se však vyjádřilo pro setrvání (The Guardian 8/2014). V květnu roku 2014 vyhrál v Belgii politik Bart De Wever parlamentní volby. Tento muž, stojící v čele Nové vlámské aliance, již o dva roky dříve triumfoval v regionálních volbách v Antverpách¹, nad kterými získal politickou kontrolu, přičemž jeho kampaň byla postavena na odtržení bohatého Vlámka od chudšího Valonska jak ve volbách parlamentních, tak regionálních (reuters.com 10/2014). Separatistické tendence zaznamenáváme také v demokratických státech mimo Evropu. Příkladem může posloužit frankofonní provincie Quebec v Kanadě, kde již dvakrát v historii proběhlo referendum o osamostatnění daného území, přičemž poslední je datováno na rok 1995 a skončilo velmi těsným výsledkem 49% ku 51% pro setrvání Quebecu součástí Kanady (Clarke, Cornberg 1996: 676-679).

Ve Španělsku se v posledních letech při příležitosti oslav národního katalánského svátku Diada² konaly v ulicích Barcelony, Girony a okolí masové demonstrace signalizující podporu snah o nezávislé Katalánsko (Dvořáková 2014: 32). V listopadu 2014 se také v Katalánsku uskutečnilo neformální referendum o nezávislosti, které však bylo madridskou vládou označeno za protiústavní (bbc.co.uk 12/2014).

¹Antverpy jsou druhé největší město v Belgii a druhý největší přístav Evropy. ²Diada - Día de Catalunya - svátek, odkazující na porážku katalánských vojsk během války o španělské dědictví. Datum 11.

září 1714 je pokládáno za konec katalánské suverenity. Lidé vycházejí do ulic, aby podpořili separatistické snahy.

V Baskicku za poslední půlstoletí přišlo o život několik stovek lidí v souvislosti s aktivitou teroristické organizace ETA, která ještě nedávno bojovala násilnými organizace ETA, která ještě nedávno bojovala násilnými prostředky za osamostatnění se v rámci národu Basků.

V této bakalářské práci se zaměřuji na téma separatismu právě ve zmíněných oblastech Španělska - Katalánska a Baskicka, kde jsou separatistické a secesionistické tendence horkým tématem již po desítky let. Cílem práce je diachronně komparovat oba regiony z pohledu jejich separatistických tendencí od počátků až po nedávnou historii, následně definovat nejvýznamnější politickou stranu z každého regionu a porovnat jejich politické programy, což je hlavním cílem této práce.

K dosažení hlavního cíle je nutno dbát také na cíle dílčí, kterými teoreticky zpracovávám tematiku separatismu, nacionalismu a regionalismu a následně pomocí studia historie problematiky separatistických tendencí Katalánska a Baskicka spolu s využitím znalostí teoretických základů definovaných pojmů mohu výsledná data přiřazovat k historickým událostem.

Hlavní výzkumné otázky, stanoveny pro tuto bakalářskou práci, jsou: jaký je rozdíl mezi baskickými a katalánskými separatistickými tendencemi? Jak se liší regionální politické strany, zastávající nejvýznamnější pozici ve stranickém systému daného regionu? A jakou část programu mají nejvíce odlišnou nebo společnou? Pro jejich zodpovězení je nutno definovat základní teoretický rámec a také statisticky vyhodnotit data z voleb do autonomních parlamentů Katalánska (Parlament de Catalunya), Baskicka (Gobierno Vasco) a voleb do Kongresu poslanců Španělska (Congreso de los Diputados) v letech 1977-2012. Tato data spolu se studiem odborné literatury baskického a katalánského stranického systému definují nejvýznamnější strany v každé z komparovaných autonomních oblastí, které

následně zkoumám obsahovou analýzou jejich volebních programů do Congreso de los Diputados.

V práci je použita deskriptivní metoda, pomocí které diachronně srovnávám vývoj Španělska s důrazem na regionalismus v rámci Katalánska a Baskicka, následně pomocí statistické metody a odborné literatury definuji nejvýznamnější strany daných regionů a pomocí komparativní metody s využitím obsahové analýzy volebních programů politických stran definuji hlavní body jejich programů a navzájem je komparuji. Komparativní metoda s využitím obsahové analýzy čerpá z datové databáze *Comparative Manifesto Project*. Je to organizace, která se zabývá výzkumem volebních programů politických stran především v západní Evropě. Její počátek je datován k roku 1979. Databáze Party Manifesto zkoumá programy daných politických stran, ze kterých vytváří tvoří věty nebo krátká souvětí. Ta tvoří takzvaná hesla, která definují informace o daném programu. Hesla se dělí do 56 skupin, přičemž každá z nich je definovaná hodnotou *share*. Hodnota *share* je tak vysoká, jaká část z celkových hesel spadá do dané kategorie zkoumaného volebního programu. Na základě vyhodnocení a interpretace dat lze určit, které z kategorií se v programu vyskytují nejčastěji a na základě toho prezentovat obraz politiky dané politické strany. Seznam 56 skupin hesel je v příloze č. 1.

Tato bakalářská práce je členěna do celkem tří kapitol. Kapitola první vymezuje základní teoretické pojmy, se kterými následně pracuji, jako je unitární stát, region, regionalismus, decentralizace, nacionalismus, separatismus, národ, národní identita, suverenita a také samotné regionální strany.

Kapitola druhá reflektuje historický vývoj Španělska se zaměřením na regionalismus, přičemž první podkapitolou je samotný vývoj regionálního uspořádání, který na vývoj státoprávního, politického a územně správního uspořádání Španělska navazuje. Podkapitola druhá na základě seznámení čtenáře se španělským vývojem popisuje a komparuje separatistické tendence Baskicka a Katalánska od jejich původu až po nedávnou historii. Závěrem kapitoly také komparuji socioekonomické ukazatele srovnávaných oblastí stejně jako jejich míru autonomie.

Tyto dvě části bakalářské práce slouží jako teoretický podklad pro práci a samostatné pochopení kapitoly následující. Je rozdělena na dvě části, první pomocí statistické metody výzkumu voleb do parlamentu katalánského, baskického a španělského, spolu se studiem odborné literatury stranických systémů Katalánska a Baskicka, definuje jejich nejvýznamnější politické strany. S těmito stranami pracuje druhá část kapitoly, kde jsou podrobeny obsahové analýze jejich volebních programů do Congreso de los Diputados v letech 1977 - 2011, což je prozatím nejaktuálnější databáze, která je týkající se této problematiky k dispozici. Následně data v podobě obsahu volebních programů spojuji s teoretickou částí z druhé a třetí kapitoly, popisují je a snažím se vygenerované proměnné spojit s konkrétními událostmi, definovanými v druhé a třetí kapitole práce.

Literatura na vybrané téma je velmi bohatá. Vzhledem ke svým znalostem španělštiny jsem pro tuto práci mohl čerpat ze zdrojů hned ve třech jazycích, vedle španělštiny z pramenů anglických a českých. V České republice se problematikou španělského regionalismu a především Katalánskem a Baskickem zabývá Maxmilián Strmiska, jehož literatura bude mezi českými zdroji nejvíce zastoupena. Mezi díla tohoto autora, která budou mít pro tuto práci největší přínos, řadím hlavně *Katalánské politické strany a regionální stranicko-politický systém v letech 1977-2002*, dále *Regionální strany a stranické systémy*. Dalšími významnými českými autory, zabývající se danou problematikou jsou Jiří Kunc, Petr Fiala, nebo Jiří Chalupa.

Nejvíce je z logiky věci problematika pojata ze strany zahraničních autorů. Věnuje se jí vzhledem k širokosti tématu nespočet španělských politologů, právníků, ekonomů a také sociologů. Mezi nejvýznamnější z nich patří Stanley Payne (díla *Basque Nationalism, Catalan and Basque Nationalism*), Anthony Beevor, Stephen Jacobson nebo John Hargreaves. V Katalánsku se na danou problematiku specializuje například Ferri Durá a baskickou problematiku velmi dobře pojímá Luis Montero, jehož díla *La construccion del pais Vasco* nebo *Historia General del Pais Vasco* jsou pro tento výzkum také velmi důležitou složkou. Dále se ze známých autorů historií Španělska a jejich regionů zabývá například Paul Heywood.

Jelikož se práce zabývá také aktuální tematikou, využívám řadu internetových zdrojů, a to především britskou BBC španělský El País. Data, týkající se výsledků voleb jsou citována především z oficiálních stránek španělské vlády, či daných autonomních oblastí.

1. Teoretické uchopení

V této kapitole bakalářské práce se zaměřuji na základní teoretické uchopení tématu. Hlavním cílem je seznámení čtenáře se základní terminologií, využívanou v následujících částech práce. Dílčími cíli je stručná charakteristika pojmů, jako je nacionalismus, separatismus a národní identita. Kapitola se bude také zabývat problematikou regionalismu, na který je kladen vzhledem k tématu a cílům práce největší důraz. Konkrétně definicí regionu, regionalismu, se v této části zabývám otázkami, zda může být regionální systém tvořen jinými, než regionálními stranami, definice regionální strany a hlavní znaky, odlišující stranu regionální od stran neregionálního charakteru.

1.2. Vymezení základních pojmů

Pojem *národ* můžeme rozdělit do dvou směrů. Jednak jako národ z hlediska obrazu národa, národního vědomí a národní identity, který můžeme považovat za komunitu kulturní - vycházející ze společného sdíleného jazyka, historie a kultury. Druhým směrem je komunita politická - vycházející ze společného občanství, kdy za daný národ jsou považováni ti jedinci, kteří jsou soustředěni v daném teritoriálním státě, jsou jeho občany a mají právo účastnit se politiky a uplatňovat svou suverenitu (Vlachová, Řeháková: 2004: 489). V této skupině převládají v současnosti ve světě národní státy, které se staly v 19. století uznávanými jednotkami politické moci a na jejichž území převládá jeden národ. Vazba národa ke státu jako k entitě, s níž se pojí tzv. koncová identita a od níž jsou naopak schopni přijímat výkon vládní moci,

nevyklučuje vazbu k jiným entitám.

Kromě státu se tato vazba může projevovat například i k Evropské Unii. Ve 21. století jsou národní státy v mezinárodních vztazích platným politickým útvarům a primárním aktérem, který může nabýt své suverenity pouze v systému ostatních suverénních států, které danou suverenitu uznají (Guibernau 2013: 369). *Stateless nations*, neboli nestátní národy, je fenomén, který v posledních letech zaznamenal dynamický vývoj. Jedná se o národy, jejichž území se přímo neshoduje a neztotožňuje s územím státu, ve kterém žijí a udržují si vlastní pojetí národní identity. Daný stát může, ale také nemusí, přiznat těmto národnostním menšinám status národa, jako například Spojené království Skotům a Velšanům, nebo Španělsko Kataláncům a Baskům (Keating 2004: 374).

S národem a národní identitou je přímo spjat i *nacionalismus*, jakožto politická ideologie propagující myšlenku zvláštního historického poslání národa a jeho ospravedlnění vzniku, teritoriálního zakotvení a kulturní jedinečnosti (Vlachová, Řeháková 2004: 490), přičemž je nutno odlišit nacionalismus, jakožto rasismus, xenofobie, etnické čistky a diskriminace jiných národů a politický rozvoj v rámci dodržování lidskoprávních a demokratických principů. Politoložka Montserrat Guibernau v této souvislosti zmiňuje také pojem *emancipační nacionalismus*, což je demokratický typ nacionalismu projevující se u národů, které se necítí být dostatečně uznaným a reprezentovaným státem, v rámci jehož žijí (Guibernau 2013: 372).

Vymezení nacionalismu a související definování *nacionalistické politické strany* je velmi nesnadnou záležitostí, způsobenou nejasnostmi mezi politology ve vymezení nacionalismu samotném. Je tak jednak nutno rozlišit především ty prvky nacionalismu a nacionalistické orientace, jež jsou podstatné pro charakterizování politické strany jakožto jasného politického aktéra. Pro definování nacionalismu je rozhodující nalezení vazby mezi kulturní stejnorodostí a povahou politického systému samotného (Barša, Strmiska 1999: 12–13).

V tomto kontextu tak lze tvrdit, že každá politická strana, operující v prostředí vyznačujícím se existencí a působením politických a sociálně kulturních ohraničení a identit, představuje potenciálně nacionalistického aktéra. Politická strana však

nemůže být označena za nacionalistickou pouze na základě poukazu na nacionalistickou povahu prostředí (Flora 1999: 62). V úvahu je tedy třeba vzít především vnitřní charakteristické rysy dané jednotlivých stranicko politických aktérů.

Nacionalistickou stranou bude tedy především ta politická strana, pro kterou je nacionalismus nebo určitý nacionalistický projekt jádrem totožnosti. Nacionalistické strany lze tak vymezit jako politické strany, jejichž volební a legitimační potenciál je založen především na mobilizaci národního etnicko teritoriálního. Všechny nacionalistické strany charakterizuje prvotně jejich vazba k procesu identitární mobilizace národního společenství a vazba k určitému národotvornému projektu (Barša, Strmiska 1999: 12).

Hovoříme-li o nacionalismu, je nutno zmínit také pojem *národní identita*. Národní identitu definujeme jako určitou sílu, bez které je soudržnost národního státu jakožto celku ohrožena. Moderní národní stát je tvořen demokratickými institucemi s volenými zástupci, kteří umožňují vládnutí na určitém mezinárodně uznávaném ohraničeném území. Stabilita daného státu je dána sdílením společných hodnot politické komunity, žijící na daném území za nutnosti kulturní homogenity a probíhající komunikace (Vlachová, Říchová 2004: 490).

Separatismus je proces, který je v přímém rozporu se snahou každého státu na uchování své územní integrity. Vzhledem k tomu, že proces vytváření nových států se dekolonizací dříve závislých území vyčerpал, je aktuálně jediná cesta pro vznik nového státu separace (Baar 2002: 84). I přes to, že rozpad komunistických federací počátkem 90. let 20. století měl určité rysy separatismu, v konečné fázi tak nebyl chápán. Na tento proces je nahlíženo jako na legální rozdělení existujícího státu na řadu států menších, a to i v případě Jugoslávie, která na mapě Evropy ve zmenšeném měřítku zůstala (Baar 2002: 84).

Historicky separatismus ve své legální podobě provázel některé státy Evropy již v období feudálních systémů. Dezintegrace území mezi dědici vedla často k jeho rozdrobení na desítky částí. Zkušenosti vedly tehdejší panovníky k zavádění nedělitelnosti svých území, což v konečném důsledku vedlo k redukci státních útvarů, které se staly základem pro budování národních států. Ještě, než se tyto

národní státy staly realitou evropské politické scény, přišly některé národy o své státy ve prospěch silných sousedů - na britských ostrovech to byli Velšané, jejichž království definitivně anektovali Angličané v roce 1284. Skotsko se sice stalo v roce 1707 rovnoprávnou částí nově vytvořeného Spojeného království Velké Británie, ve skutečnosti však získal nový stát anglický charakter. Na pevninském kontinentě vedla integrace francouzsky hovořících území k tomu, že nedošlo ke zformování specifického národa Provensálců, jejich území připadala do roku 1481 poslednímu Provensálskému hrabství. O deset let později, roku 1491, získala toto území Francie spolu s Bretaňským vévodstvím a roku 1512 zaniklo i Navarrské království, v němž vedle španělsky a francouzsky mluvící populace žili také Baskové. Katalánce postihl podobný osud jako Skoty, kdy si po sloužení jejich Barcelonského hrabství s Aragonií v roce 1164 si ještě převahu udrželi, ovšem sloučením s Kastilií roku 1503 v rámci Španělska se stali pouze početnou menšinou (Baar 2002: 84-86).

Moderní separatismus je jev, který provází lidstvo již od počátku vzniku státu jako formy organizace společnosti. Separací vznikaly nepřetržitě nové státy, které byly časem pohlceny silnějšími sousedy a po určité době se zase oddělily (Baar 2002: 84). Separatismus v moderním slova smyslu se tedy začíná objevovat v polovině minulého století v Evropě v souvislosti s fenoménem nacionalismu. Následně se také objevila specifická forma separatismu označována jako iredentismus, což je oddělení určitého území od existujícího státu s cílem připojit ho ke státu jinému (Baar 2002: 84). Od 70. let pak mnoho evropských regionů dosáhlo v rámci procesu decentralizace a národnostní emancipace vysokého stupně autonomie převodem určitých kompetencí státu na lokální úroveň. Na základě tohoto dané regiony získaly také patřičné instituce, jako parlament, shromáždění, či vlády.

S těmito fenomény úzce souvisí pojmy jako decentralizace, *regionalismus a federalizace*. Decentralizací se rozumí přenos pravomocí z centrální vlády na regionální úroveň. Rozlišujeme dva druhy decentralizace – administrativní a politickou. Decentralizace administrativní nepřenáší rozhodovací pravomoci z centra směrem k regionu, přenášeny jsou pouze administrativní funkce. Politická decentralizace naopak rozhodovací pravomoci daného celku rozšiřuje a tím zvyšuje i jeho autonomii. Vedle decentralizace je používán také termín devoluce, což je

označení používáno pro decentralizaci především ve Velké Británii (Čepová 2002: 100–101).

Regionalismus lze definovat jako snahu aktérů o samostatnost a nezávislost v oblasti jejich regionálního zájmu. Jsou to v podstatě lokální tendence, prosazované skrze politickou, kulturní a sociální oblast regionů, směřující k vymezení daného regionu. *Region* jako pojem samotný je velmi těžko a nejednoznačně definovatelný. Obecně se politologové přiklánějí k definici regionu jako územní jednotky, menší než státní celek, kterého je součástí, zároveň však na něm může být uplatňována autonomie, která váže tento celek na správní a administrativní účely centra (Říchová, Fiala 2002: 11).

Regionalizovaný stát je dělen na tzv. konstruktivní jednotky – regiony, které disponují danými pravomocemi, které jim přidělilo centrum – stát (Sweden 2006: 14 - 15). Regiony mohou být definovány ekonomicky, kulturně, z historického hlediska, topografií, klimatem nebo jinými neproměnnými charakteristikami (Keating 2004: 1).

Pro národní státy se stal regionalismus ve dvacátém století zásadním milníkem. Stále více se začaly projevovat touhy po prosazení regionálních a nacionalistických zájmů uvnitř států (Říchová, Fiala 10–15). Konkrétně můžeme hovořit o součástech různých integračních procesů ve dvacátém století, příkladem nynější Evropské Unie se v západní Evropě pojí princip regionalismu s Výborem regionů Evropské Unie. (Fijtar 2010: 2).

Přední odborník na regionalismus, profesor Michael Keating, nebo také Maxmilián Strmiska, ve svých pracích upozorňují, že proces regionalismu skýtá několik rizik, a to v především v případě zájmů centra a regionu. Mezi oběma aktéry mohou dle Keatinga vznikat regionálně nacionální tendence jednotlivých regionů, které následně vyvíjí tlak na centrum. Regionalismus také bývá často spojen s procesem demokratizace (Keating 2004: 23).

Hovoříme-li o regionalismu, je nutné zmínit jistou odlišnost od *regionalizace*. Podstata regionalismu je založena na možnosti prosazení zájmů regionů vůči centru,

keré se tímto vzdává částí svých pravomocí a umožní tak regionu vlastní politickou a správní funkčnost. Rozsáhlost kompetencí je poté vždy záležitostí konkrétního státního celku, který definuje autonomii regionu (Sweden 2006: 14).

Regionalizace je založena na přenesení pravomocí na region skrze vládu daného státu. Regionalizace tedy přenáší oproti regionalismu kompetence pomocí procesu top-down, tedy z centra na region (Sweden 2006: 14–15). Federace je na rozdíl od regionalismu a regionalizace příznačná podobným postavením federálních částí a centra. Rozdíl je tedy ve směru procesu, kdy regionalismus je do jisté míry politický proces, při kterém se v daném regionu aktéři profilují z regionu směrem do centra, tedy zdola nahoru, a snaží se tak upřednostnit své zájmy (Říchová, Fiala 2002: 16-19).

Opakem státu regionalizovaného je *stát unitární*. Ten je plně centralizovaný a jeho veškerá moc je soustředěna a shromážděna do jednoho místa - centra. Toto centrum lze chápat jako centrální stát, neboli jednotku, která je nadřazena ostatním regionalizovaným jednotkám (Sweden 2006: 49). Unitární centralizovaný stát se tak nedělí na menší či větší jednotky, tím pádem jim nejsou svěřeny žádné kompetence a centrum se tak stává jediným zdrojem suverenity daného státu. Funkční byrokratický aparát slouží k výkonu moci a chová se unilaterálně k celému státu jako celku (Keating 1998: 35). Oproti státu unitárním, regionalizovaný stát lze definovat jako útvar, členěn na jednotky, které jsou v tomto případě regiony. Tyto regiony disponují danou mírou pravomocí přidělených centrem. Mají tak pravomoci schválené od centra, se kterými mohou ve svých regionech pracovat, ale musí také plnit povinnosti, které jsou vůči centru určeny, čímž si centrum ponechává částečnou suverenitu. (Sweden 2006: 14).

V rámci evropské politologie byl v posledních letech kladen zvýšený důraz na regionálně politickou otázku a přijetí vhodných, dostatečných teoreticko-metodologických východisek. Je důležité zdůraznit, že dosavadní výsledky pokusů o klasifikaci, srovnávání, či typologii *regionálních stran* byly negativně ovlivněny nejasnostmi ve vymezení regionálních a etnicko regionálních

stran (Strmiska 2004: 9).

Regionální strany můžeme vymezit jako samostatné, stranicko-politické uskupení retinálního charakteru, jejichž ideově programová a organizační identita, stejně jako zdroje politické legitimace a volební mobilizace, mají regionální charakter (Strmiska 2004: 9).

Jak je výše uvedené definice zřejmé, ústřední roli hraje teritoriální aspekt. Regionální strany nejsou stranami celostátními a naopak. Je však důležité brát na vědomí, že regionální strany nepředstavují jediné možné znázornění substátních stran. V úvahu je potřeba vzít existenci stranicko-politických lokálních formací a multiregionálních uskupení. Regionální strany tak mohou, ale zároveň nemusí být stranami etnickými, z čehož vyplývá možnost používání označení *etnicko regionální strany* pro podskupinu uvnitř regionálních stran. (Strmiska 2004: 9)

Systém politických stran je politology definován jakou souhrn stran v jejich interakci v daném institucionálním a sociálně politickém uspořádání. Na základě této definice by tedy měl regionální stranický systém představovat souhrn regionálních stran v příslušném regionálním institucionálním a sociálně politickém prostředí (Strmiska 2003: 6). Za regionální strany lze považovat ty uskupení, jež vykonávají činnost a plní funkci politické strany ve vymezeném politickém prostoru. Zdrojem politické legitimace a volební mobilizace, které tyto strany používají, je regionální charakter (Strmiska 2003: 6).

Součástí regionálního politického systému mohou být také *neregionální strany*. Neregionální strany definujeme jako pobočky politických stran celostátních. Tyto filálky však nelze považovat přímo za strany regionální, jelikož nesplňují výše vymezený teoretický rámec. Nejedná se samostatné formace, byť mohou disponovat (a obvykle většinou disponují) jistou mírou organizační autonomie, avšak nedisponují zdroji vlastní ideově-politické legitimace a volební mobilizace, které by byly dostatečně odlišné od zdrojů používaných celostátní mateřskou stranou (Strmiska 2003: 6-7). Regionální stranický systém mohou utvářet buď jen regionální strany, anebo společně regionální a neregionální strany. Uvažujeme zde samozřejmě pouze o relevantních stranách. Neregionální strany nemohou vytvořit stranický regionální

system, pouze jeho subsystem, který je však odvozen ve větší míře od celostátního stranicko-politického uspořádání (Strmiska 2003: 6-7).

2. Diachronní komparace separatistických tendencí Baskicka a Katalánska v rámci španělského vývoje

V této kapitole bakalářské práce se zaměřuji na vývoj Španělska s důrazem na regionální vývoj a následně komparuji separatistické tendence, míru autonomie a socioekonomické faktory Baskicka a Katalánska. Cílem je stručně představit historický vývoj státoprávního, politického a územněsprávního uspořádání Španělska spolu s jeho regionálním vývojem a následně diachronně komparovat autonomní oblasti Baskicka a Katalánska. Úvodní podkapitoly tak seznamují čtenáře s vývojem, do kterého pak zasazují konkrétní události.

2.1. Vývoj státoprávního, politického a územně správního uspořádání Španělska

Historické španělsko můžeme definovat jako konzervativní centralizovanou zemi se silným vlivem církve a velkou zkušeností s monarchií, které provází konfliktní linie socioekonomické a teritoriální. Tyto linie můžeme rozdělit na tři základní konflikty, které se ve Španělsku vyskytovaly. Jednak je to centralismus versus regionalismus, dále indeterminismus a autoritářství a následně pravice versus levice (Beevor 2006: 15–26), (Arteta 2007: 12). Tyto konfliktní linie vychází především z nepřetržité války proti Maurům, započaté v osmém století a končící v roce 1492, kdy do Granady vstoupila Isabela Kastilská spolu s Ferdinandem Aragonským, čímž byly dovršeny křížové výpravy a započala civilizace země (Beevor 2006: 2–28).

Vznik Španělska je datován na počátek 16. století, kdy po smrti Isabely Kastilské a Ferdinanda Aragonského na tehdy oba trůny usedl Karel I. Habsburský. Do té doby se na území dnešního Španělska rozkládalo několik rozmanitých států s vlastním panovníkem. Zabráním obou trůnů, porážkou poslední maurské enklávy v Granadě roku 1492 a obsazením Navarry o 20 let později tak byla dokončena celková unifikace země. I přesto byla až do poloviny 18. století rozdělena do dvou království, kdy byla Aragonie centralizována (Thomas 2003: 9–58).

Španělský politický systém, tak, jako ho známe v dnešní podobě, byl zformován v průběhu 19 století. Politický systém starého Španělska nebyl v tomto období schopen adaptovat se na měnící se společnost, docházelo k velkému napětí uvnitř společnosti a národní aparát začal čím dál tím více směřovat k nacionalismu (Hroch 2009).

Výsledkem rostoucího napětí ve společnosti se stal začátek diktatury, trvající v období mezi lety 1923 a 1930, kdy se moci ve Španělsku chopil José Antonio Primo de Rivera. Toto období bylo charakteristické zvýšenou mírou centralizace, které vedlo k rozkolům mezi vládou a obyvateli secesionistických oblastí. S přibývajícími problémy a růstem napětí Rivera reagoval zvýšením autoritářské vůle, což vedlo až k jeho rezignaci v roce 1930, kdy na jeho straně nebyla už ani armáda (Beevor 2006: 28–36).

Následující období historie Španělska je nazýváno jako období druhé republiky, které se vyznačovala na rozdíl od období 1923–1930 vysokou autonomií regionů a téměř konfederalním uspořádáním, které následovalo decentralizací některých pravomocí z centra. Toto směřování Španělska se však nesetkalo se všeobecnou popularitou uvnitř země, zvláště u zastánců centralistického a autoritářského směru starého Španělska. Zlomem byla chystaná pozemková reforma a záležitosti, týkající se reformy pravomocí církve, kdy se po volbách v roce 1936 dostali k moci představitelé konzervativního směru a začali normalizovat zemi a transformovat sociální reformy (Strmiska 1998: 66–70).

18. července 1936 začalo ve španělském Maroku povstání generálů, které se následně přeneslo na území poloostrova a vyústilo v počátek občanské války. Vůdčí

osoba generál Francisco Franko vyšel z této války vítězně a v dubnu roku 1939 nastolil v zemi fašistickou diktaturu. O pár měsíců později vyhlásil Španělskou neutralitu v návaznosti na druhou světovou válku, což mu v podstatě předurčilo rozdílný vývoj než Mussoliniho nebo Hitlera (Payne 1970: 215–230).

Počátek diktatury generála Francisca Franka je charakteristický pro tvrdé represe vůči civilnímu republikánskému obyvatelstvu, kdy nejvíce zasaženi byli zastánci regionalizace, decentralizace, antifašisté a levicoví aktivisté (Heywood 1995: 14). Vše, co se týkalo regionalismu a možných decentralistických tendencí, bylo Francem zakázáno a všechny tyto tendence byly aktivně potlačovány. Franko nechal zavést také centrální výchovný systém, který vytlačoval jakékoliv jiné než kastilské kultury. Většina regionálních stran byla zakázána. Hlavním městem byl Madrid, který byl upřednostňován z finančního ohledu v podobě příjmu dotací, daní a investic, což vedlo k jeho velkému rozvoji na rozdíl od ostatních španělských měst Barcelony, Valencie, nebo Bilbaa. Hlavním a jediným oficiálním jazykem byla kastilština, ostatní jazyky nebo nářečí byly striktně zakázány. Tyto faktory motivovaly vývoj nacionalistických hnutí především v oblastech Katalánska a Baskicka (Payne 2011: 201–202).

Režim, který se pohyboval na hraně fašismu a konzervatismu razil sině antikomunistické tendence, čímž se španělsko v období po druhé světové válce dostalo do přízně některých západoevropských států a USA. Tímto dochází k legalizaci své existence až do smrti generála Franka v roce 1975. Nástupcem se stává Juan Carlos I., který byl jmenován Frankem tak, aby dál vládl absolutistickou mocí a pokračoval v jeho započaté politice, nicméně jméno Juana Carlose I. je spojováno právě se započatím éry demokratizace Španělska (Serrano 1995: 757). Systém politických stran byl opět demokratizován, pravomoci byly decentralizovány a nová ústava tak dala vzniknout 17 autonomním regionům s různou úrovní samosprávy, lišící se druhem autonomního statusu, mírou pravomocí v ekonomické oblasti a existencí vlastního parlamentu. Legalizováno bylo také deklarování kulturní a oblastní příslušnosti. Celý proces vyvrcholil v roce 1986, kdy země přistoupila

k Evropskému společenství (Heywood 1995: 57–82).

2.2. Vývoj regionálního uspořádání Španělska

Roku 1898, v reakci na výsledek americko-španělské války, došlo ke ztrátě několika kolonií, týkající se území Kuby, Filipín a Porto Rica, které hrály pro Španělsko významnou roli hlavně po finanční stránce. Na základě těchto vnějších okolností začala země ztrácet své postavení a na povrch se začínaly prosazovat první nacionalistické tendence, týkající se nového uspořádání státu (Mar-Molinero, Smith 1996: 2–3). První náznaky změny politického systému přišly za doby první republiky (1873-1874). Ta sice trvala velmi krátkou dobu, ale již zde jsou promítány první známky modelu federace a regionální diverzity (Payne 1991: 483–484).

Dalším důležitým milníkem regionálního uspořádání Španělska byl přelom 18. a 19. Století, které je značné pro nacionalistické tendence zeměmi napříč Evropou. V některých státech se začaly utvářet modely regionalismu, na což navázalo Katalánsko, které se začalo politicky vůči Španělsku vymezovat (Payne 1971: 16–21). Ke Katalánsku se později přidalo také Baskicko. Tyto dvě oblasti patřily mezi nejsilnější ekonomické aktéry v oblasti Španělska, a tak se začaly aktivně podílet na politice vymezování se vůči centru (Moreno 1997: 65). Baskicko se však na rozdíl od Katalánska vyznačovalo spíše odlišností původu, na který kladlo značný důraz. Baskem se mohl člověk pouze narodit, zatímco Katalánem se během života postupně stát (Moreno 1997: 65).

V roce 1930 se v Katalánsku uskutečnilo referendum, které mělo rozhodnout o separaci oblasti od zbytku Španělska. Referendum mělo vysokou účast (70 %) a ještě vyšší výsledek hlasů pro odtržení (99,49 %). Následný vývoj se však nesesetkal s úplně vřelým přijetím mocenského centra a Katalánsko tak získalo jen autonomní

status, na který navázali v roce 1936 Baskicko a Galicie (Payne 1971: 35–40). Celý proces snahy daných regionů dosáhnout autonomie byly ukončeny občanskou válkou ve 30. letech, která skončila vítězstvím Francisca Franca. (Payne 1971: 40).

Jak již bylo zmíněno v předchozí podkapitole, týkající se stručného státoprávního, politického a územně správního vývoje uspořádání Španělska, reálné fungování politických stran uvnitř frankistického systému bylo téměř nemožné. Franko i přes všechny snahy potlačit nacionalistické a regionalistické tendence věděl o odlišnosti Katalánců a Basků, byl si vědom nebezpečí a postupně došel až do stádia eliminace všech politických stran (Payne 1971: 48–50). Jedinou možností politické participace se tak staly exilové vlády (Ženíšek 2006: 98). Ta byla vytvořena ze strany Katalánska ve Francii a Mexiku a ze strany Baskicka v Paříži.

Během 50. let 20. století Katalánsko s Baskickem začaly postupně prosperovat, což samozřejmě vedlo k nárůstu secesionistických tendencí. Zapříčinila je nejen zmíněná ekonomická prosperita, ale také značný odpor k monarchii. Baskicko se od 60. let začalo prostřednictvím teroristické organizace ETA profilovat velmi radikálně, kdy jejich snahou byl absolutní rozklad nedemokratického režimu generála Franka. (Payne 1971: 48–51).

Po Frankově smrti v roce 1975 se Španělsko stalo za pomoci panovníka Juana Carlose I a jím dosazeného premiéra Adolfa Suaréze demokracií, ke které došlo pomocí pozvolné transformace (Moreno 1997: 69).

Samosprávné uspořádání tak bylo ukotveno v ústavě, přijaté v roce 1978, na základě které provincie v sousedství, majíc vzájemné historické, kulturní, ekonomické, nebo jazykové prvky, disponují právem utvořit autonomní region. Tím se mohou stát také ostrovní provincie či historická území. Každá samospráva je definována na základě institucionální normy, která jí udává tzv. status. Na základě tohoto statusu může samospráva zřídit zákonodárny sbor, jehož členové jsou voleni proporčním systémem, z kterého je následně utvořená vláda a panovník regionu. Dále jsou v ústavě těmto samosprávným regionům věnovány články, zabývající se jejich povinnostmi a pravomocemi. I přes všechny tyto prvky je však ve španělské ústavě

výslovně uveden zákaz federalizace země (Constitución Española 1978: Artículo 143–Artículo 158).

Prvními regiony, které v novodobé historii využily možnosti regionalizace, jež jim dala ústava z roku 1978, bylo Katalánsko a Baskicko, které navázaly na proces započatý v období druhé španělské republiky. Jejich statusy jim byly schváleny v prosinci roku 1979 a do poloviny roku 1983 na tyto dva regiony navázaly i regiony další, čímž celkově vzniklo 17 samospráv (Durá 2002: 310). Nejvyšších pravomocí dosáhli národnostně lišící se Katalánsko, Baskicko, Galicie a Andalusie. V těchto regionech se konají volby dokonce odděleně od regionů ostatních (Dvořáková, Kunc 2004: 182).

2.3. Baskicko

Hovoříme-li o Baskicku a baskickém separatismu, samostatnému národnímu celku se oblast přiblížila již ve středověku. Spojením provincie Navarry a Kastílie v roce 1512 však tyto tendence pominuly, i když jen částečně. Přetrvalo však povědomí národního cítění, založené na společném jazyku a určitém vymezeném území (Montero 2008: 112–114). Zrození baskického nacionalismu lze spojit se jménem Sabina Policarpa Arana y Goiri. Tento baskický spisovatel a politik, narozen v roce 1865, je označován za *otce baskického národa*. Jeho politická aktivita dala baskickému nacionalismu poprvé v historii formu. Mezi nejvýznamnější počiny Sabina Arany patří založení Baskické národní strany v roce 1895. Definoval také baskické symboly, jako je vlajka nebo hymna (Montero 1993: 185). Arana dále vytvořil první politický program, reflektující historické argumenty baskického území a dokázal také definovat baskickou nacionalistickou ideologii (Montero 1993: 186). Arana v podstatě utříbil myšlenky a touhy baskické společnosti tehdejší doby a definoval politickou doktrínu, kterou společnost akceptovala a odvolávala se k ní po následující desítky let. Základ jeho doktríny byla nadřazenost baskické rasy, v dnešní době by tento koncept byl chápán jako velmi antiliberální až rasistický (Farwell 2009: 51).

Baskické území bylo zahrnuto mezi tzv. *fueros*, tedy jednu ze čtyř provincií, disponující určitou mírou autonomie (Montero 1993: 155–156). Sabonov Arana v reakci na své nacionalistické cítění v roce 1876 využívání tohoto statusu pro Baskicko zrušil, jelikož se mu zdály nedostatečné a prošpanělské. Vznik baskické nacionální strany doprovázel na konci 19. století vznik dalších skupin, jako například *Euskalerrria*, v překladu baskická země. Nacionálně cílený blok se tak v Baskicku začal rozšiřovat, a to především na venkově. Smrt Arany v roce 1904 nikterak neovlivnila směr nacionalistické strany a v roce 1917 již dominovala celému regionu. Díky mandátu lidu tak mohli zástupci nacionalistické začít podnikat konkrétní kroky k dosažení kýžené nezávislosti. Ty ale následným odporem centrální moci a nástupem diktátora Primo de Rivery v roce 1923 absolutně ztroskotaly (San Sebastián 1984: 45–46).

V roce 1931 byla ve Španělsku vyhlášena republika a jak Baskicku, tak Katalánsku byl udělen autonomní status. O necelé dva roky později se k centrální vládě dostává pravice a snaží se autonomii omezovat, což vyvolalo v obou autonomních společenstvích a došlo ke vzrůstu nacionalistického myšlení a separatistických snahy. V neklidnou situaci ústí až občanská válka, na kterou následuje frankistický režim (Lecours 2007: 62–63).

Jak již bylo několikrát zmíněno, Franko se baskickým ani jiným nacionalistickým cítěním rozhodně nehodlal zabývat, snažil se jej potlačovat a poměrně se mu to i zpočátku dařilo. Jak v Katalánsku, tak Baskicku zakázal všechny politické strany, baskičtina byla zakázána a docházelo také k tvrdým represím (Montero 2008: 458). Baskická nacionální strana byla nucena přesunout se do francouzského exilu a odtud udržovala vědomí o baskické soudržnosti. Uvnitř Baskicka se postupně nacionalismus zradikalizoval, což dalo za vznik Hnutí za národní osvobození Baskicka – *Movimiento de Liberacion Nacional Vasco*, vystupující pod zkratkou LMNV (Montero 2008: 459).

Dalším podstatným milníkem v baskickém vývoji je vznik nacionalistické organizace *Euskadi ta Askatasuna*, v překladu Baskicko a jeho svoboda pod zkratkou ETA. Zprvu se snažila působit politickým směrem, ale po smrti jednoho z jejích aktivistů

v roce 1968 po přestřelce s policií změnila svou strategii a vyzývala k pomstě (Lecours 2007: 75–76). ETA se snažila prezentovat odlišnost své rasy, které požaduje striktní separaci od Španělska a zasadila tak baskické politice zcela nový rozměr. Největším nepřítelem Ety byl samozřejmě Frankův režim, který si uvědomoval její sílu a snažil se proti ni bojovat. ETA se do 80. let prezentovala několika atentáty, únosy a pumovými útoky. Nejvýznamnějším počinem proti frankovu režimu tehdy již teroristické organizace ETA se stalo usmrcení Carrera Blaca v roce 1973, premiéra tehdejší vlády. Tento čin výrazně narušil kontinuitu frankistického režimu a vývoj po jeho smrti. Měl být totiž následovníkem režimu, Generál Franko tak musel namísto něj dosadit Carlose Arriase Navarra, kterému se po smrti Franka v roce 1975 spolu s novým panovníkem Juanem Carlosem I nepodařilo režim udržet a byli nuceni jej transformovat (Ženíšek 2006: 102–105).

Vznikem nového režimu se po mnoha letech baskickému národnímu hnutí opět otevřela cesta k uplatnění svých autonomistických požadavků. Po schválení nové ústavy se Baskicko stalo jedním ze 17 nových autonomních regionů Španělska. I přes udělení autonomního statutu se nadále zvyšovala aktivita organizace ETA, která začala v průběhu 90. let značně převyšovat své působení z dob nedemokratického režimu F. Franka (Chalupa 2005: 172–188).

Madridští politikové se snažili situaci řešit za pomoci mírových rozhovorů, vše pak graduje únosem a vražnou Ángela Blaca, politika pravicové PP. Tento čin vyústil až v masové demonstrace proti samoté Etě po celém Španělsku, Baskicka nevyjímaje. Toho samého roku se sešli političtí zástupci baskické autonomní oblasti a výsledkem jednání bylo tzv. *Lizzarské prohlášení*, ve kterém se zavázali v pokračování jednání. Nebyla zde však žádná zmínka o klidu zbraní (Montero 2008: 531–535). ETA si následně začala čím dál intenzivněji uvědomovat bezvýznamnost svých kroků, které vedly k její izolaci a represím ze strany Madridu. V září roku 1988 vyhlásila neomezené příměří, týkající se všech ozbrojených aktivit a na konci roku dokonce poprvé v historii uznala výsledek místních voleb. Tehdejší španělský premiér José Maria Anzar na to reagoval ochotou k rozhovoru s politickou stranou, zastupující Etu, Euskal Herritarrok – Baskičtí občané (Montero 2008: 534). Jejich požadavkem bylo vytvoření ústavního shromáždění směřujícímu k nezávislosti, zahrnující všechny

baskická teritoria. Návrh zahrnoval také regiona Navaru a francouzské Lapurdi a Zuberoa, kde však dosáhl podpory okolo 20%. V roce 1999 ETA pozastavila veškerá jednání a následující rok začala opět s ozbrojenými teroristickými útoky (Lecours 2007: 76–80). Deklarovali následující: Pravice nebo levice, monarchisté, republikáni, fašisté nebo demokraté, všichni mají stejný cíl, a to udržet Baskicko pod nadvládou. Španělský stát se zrodil proto, aby se stal vězením národů a vždy hledal nejlepší způsob, jak Baskicko přiškrtit (Montero 2008: 535).

Reakce španělské vlády na sebe nenechala dlouho čekat, v roce 2002 byl madridskou vládou schválen zákon pod názvem *Ley de Partidos* (Zákon stran), povolující zakázat jakoukoliv organizaci či politické uskupení v případě, že projevuje jakékoliv známky sympatizace s teroristickou organizací, popřípadě jí sama je. Vzhledem k tomu, že ETA byla za takovouto organizaci označena a politická strana Batsuana na ní měla jasné konekce, byly oba subjekty v roce 2003 zakázány, což bylo poprvé od Frankova režimu. Ten samý rok byl také zakázán jediný baskický tisk *Egunkaria* a jeho novináři byli zatčeni a obviněni ze spojitostí s teroristickou organizací ETA. (bbc.co.uk 11/2003).

Největším historickým teroristickým útokem v historii Španělska se stal počín z března roku 2004, kdy při atentátu v Madridu zanechala akce skupiny ETA 191 mrtvých a 1500 zraněných osob. Španělská vláda zpočátku připisovala atentáty právě Etě, později však zodpovědnost přenesla na islámské teroristy. Původ je tak do dnešní doby nejistý, avšak mnoho lidí ve Španělsku si je téměř jistá, že se na těchto útocích podílela právě ETA. Útok měl pro Etu fatální následky, jelikož se od ní jeho následkem velká část příznivců začala distancovat. Dalším útokem, opět v březnu, ale roku 2007, se stal bombový útok na madridském letišti (bbc.co.uk 12/2010). Reakcí bylo zadržení stovek členů organizace a zakázání dalších stran. V následujících letech 2009 a 2010 ETA utrpěla ztrátou mnoha členů. (edition.cnn.com 9/2009, bbc.co.uk 12/2010).

V roce 2011 byla v San Sebastiánu svolána konference, která měla za úkol vyřešit konflikt. Účastníky byli zástupci všech významných baskických politických stran

stejně jako mezinárodně významné osoby jako Kofi Anan (bývalý generální tajemník OSN), Bertie Ahern (bývalý ministerský předseda Irska), nebo Poerre Joxe (bývalý ministr vnitra Francie). Výsledkem bylo definování pěti bodů, které zahrnovaly mimo jiné výzvu složení zbraní pro Etu, jak následně učinila a vyhlásila trvalé příměří (bbc news 17/9/2011).

2.4. Katalánsko

Určitý historický kontext katalánských snah o nezávislost jsou již nastíněny v předešlém vývoji věnovaném historii Španělska a historii vývoje regionů. V souvislosti s katalánským separatismem je nutno rozlišit vývoj katalanismu a katalanismu politického. Z prvního pohledu Katalánsko disponovalo samostatností již za dob Aragonské koruny, která byla konfederací. Skládala se z království Aragonie, Valencie, Mallorca a Katalánsko od poloviny 12. až do počátku 15. století. Toto konfederální uspořádání bylo ukončeno vznikem Kastilského království, jež je datován na rok 1469, po sňatku Isabely Kastilské s Ferdinandem II. Aragonským (Vilar: 1987: 37).

Tento historický vývoj můžeme považovat za jeden z podstatných prvků vzniku katalánské identity a zárodku katalanismu samotného, z něhož postupně vznikl katalanismus politický. Ten se projevoval vznikem hnutí, která usilovala o autonomii nebo úplnou nezávislost oblasti Katalánska na Španělském království. Katalanismus tak můžeme považovat za ideový základ katalánského národa, který disponuje vlastními tradicemi, územím, kulturou a historií, potlačovanými centralistickým Španělskem (Vilar 1987: 37–38).

Konec 19. století je pro Katalánsko charakteristický vznikem prvních politických uskupení, jejichž orientace byla především nacionalistická. Například v roce 1891 vzniká *Unió Catalanista*, o sedm let později pak *Liga Regionalista*. Centralistická moc tyto touhy reflektovala a zavedla tzv. *ablición floral*, neboli *fueros*. Jednalo se o určitá

privilegia v podobě nezávislosti na madridském správním celku (Montero 1993: 185–186) , kterými disponovala dnešní oblast Katalánska, Valencie a Aragonu. neboli Tato politická hnutí a tendence byly do té doby podporovány většinou obyvatelstva nižší a střední třídy, avšak na počátku 20. století se začala v tomto ohledu realizovat i buržoazní společnost, která nebyla spokojena se stále oslabující se pozicí Španělska v Evropě a tím úměrným snižováním se obchodu. Inspirací byly také vzrůstající nacionalistické a separatistické tendence v ostatních částech Evropy, například v Irsku (Chalupa 2010: 132–135).

Snahy katalánských politicky se angažujících uskupení byly přerušeny převzetím moci diktátorem Primo de Riverou. Španělsko se opět plně centralizovalo, avšak tento režim trval pouze do roku 1930, kdy konec diktatury přinesl secesionistickým tendencím novou šanci. Po volbách, kterým jasně dominovala nová politická strana ERC (Republikánská nacionalistická strana) došlo ke sloučení několika předních nacionalisticky smýšlejících uskupení (Payne 2011: 153–156). Vůdce ERC, Francesc Maciá, za argumentace mandátu lidu v dubnu roku 1931 vyhlásil nezávislost Katalánska na Španělsku a zároveň vznik samostatné republiky Katalánska. Ta však neměla dlouhého trvání a po jednáních s centrem zanikla již po třech dnech. Tato událost však dala vzniknout vlastní vládní instituci - katalánskému parlamentu a taky autonomnímu statutu. Celý tento proces byl verifikován španělským parlamentem (Chalupa 135–136).

Aktuální stav ale trval pouze čtyři roky, do občanské války, na kterou navazovala diktatura diktátora Francisca Franka, trvající až do roku 1975. Spolu se vznikem nové Ústavy v roce 1978 došlo také k návazné decentralizaci země a vzniku autonomních společenství, které byly v nové Ústavě zakotveny. Právě Katalánsko bylo regionem které získalo plný autonomní status jako jeden z prvních. Výrazným faktorem byl předchozí vývoj, existence vlastního národa a exilová vláda. Výsledky průzkumu veřejného mínění v období po obnovení nezávislosti vykazovaly, že otázka obnovení Španělska není až tak důležitým tématem (Payne 2011: 157).

Až do roku 2003 volbám jasně dominovala strana CiU, *Convergencia y Unió*, v čele s Jordim Pujolem, ve funkci prezidenta autonomní oblasti. Toto období bylo ukončeno jeho odchodem ze scény v roce 2003 (Gibbons 1999: 34). K moci se po volbách dostaly proreformní politická uskupení, jejichž cílem bylo zvýšení autonomie regionu. Finální návrh byl schválen v roce 2005 a následně podpořen španělským parlamentem. Proti reformě se stavěla pouze lidová strana PP, operující na pravém politickém spektru. Největším problémem podle nich byly nové výhody, které z reformy vyplynuly. Návrh byl definitivně posvěcen v referendu, kde se téměř 74% hlasujících vyslovil pro, avšak v tomtéž roce podala strana PP podnět k ústavnímu soudu, kvůli jeho údajné neústavnosti. Dokument ale i přesto od roku 2006 platil (Conversi 2000: 145).

Období od roku 2006 do roku 2010 se nese v klidovém duchu, jelikož Katalánci čerpali výhod nového statutu a zástupci centra proti nim neměli jiných prostředků, než dřívější ústavní stížnosti, která byla stále v stádiu zkoumání. V roce 2010 vynesl ústavní soud rozsudek, ve kterém označili některé články nového statutu za protiústavní. To vyvolalo masivní vlnu odporu v podobě demonstrací. Ta největší byla svolána v červenci roku 2010 v centru Barcelony a nesla titul „Jsme jeden národ“. Tento rok znamenal jasný zvrat v otázce katalánské nezávislosti. Došlo k plnému národnímu uvědomění a průzkumy veřejného mínění začaly zaznamenávat vysoké množství požadavků po nezávislém státu (Magone 2009: 240–243).

Rok 2012 se nesl ve znamení finanční krize, která tyto tendence ještě zvýšila. Lidé i vláda si uvědomovali nevýhodné postavení katalánského regionu vůči Madridu, kdy vzhledem k jednomu z největších HDP na hlavu ve srovnání s ostatními španělskými regiony posílají do Madridu více peněz, než se jim vrací zpět. Toto doprovázely velké demonstrace, přičemž největší z nich se konala v září 2012 a čítala přes 1,5 milionu demonstrantů. Vyústila nakonec v předčasné volby do katalánského parlamentu, kterým dominovaly především radikální strany podporující nezávislost na úkor dosud vládnoucí CiU. Nakonec CiU přistoupila k dohodě s ERC ohledně vyhlášení referenda o nezávislosti, které se mělo konat v roce 2014. Ještě v roce 2012 ohledně něj byly zahájeny jednání s madridskou vládou, podpořeny byly většinou poslanců.

Tyto kroky doprovázely neustálé demonstrace, jako například zářijová z roku 2013, kdy Katalánsko propojil téměř dvoumilionový lidský řetěz. K vytouženému referendu však nakonec nedošlo. Aby bylo oficiální a odpovídalo úrovni referenda z roku 2014 ve Skotsku, muselo mít posvěcení vlády. Pro vládní pravicovou PP v čele s Marianem Rajoyem však referendum nepřípadalo v úvahu. Jeho názor posvětil také ústavní soud (reuters.com 9/2014, wsj.com 9/2014).

Katalánsko však pomocí vlastního zákona toto rozhodnutí obešlo a referendum na rok 2014 vyhlásilo. Konalo se v listopadu a přes 80% se vyslovilo pro odtržení Katalánska od zbytku Španělska. Výsledky je však nutno brát se značnou rezervou, jelikož se volební účast pohybovala okolo 50%. Otázkou tak zůstává, kolik voličů svůj názor nevyslovilo z důvodu neformálnosti, nezávaznosti a v podstatě pouhého informativního významu referenda (catalannewsagency.com 12/2014).

2.5. Komparace autonomie, kompetencí a socioekonomických ukazatelů Katalánska a Baskicka

V této podkapitole se zaměřuji na komparaci kompetencí a socioekonomických ukazatelů baskického a katalánského stupně autonomie, vycházející ze španělské ústavy. Tabulka 1. znázorňuje socioekonomické ukazatele daných oblastí a je z ní zřejmé vysoké postavení komparovaných oblastí v části příjmu státního rozpočtu Španělska. Baskicko i Katalánsko převyšují HDP Španělska o 34 %, respektive 20 % a tento ekonomický faktor v kombinaci s národní sounáležitostí bezesporu přispívá k jejich separatistickým tendencím. Následující tabulky 3-5 komparují pravomoci v oblasti práva a justice, ekonomiky, veřejné dopravy, životního prostředí, kultury a školství a oblasti zdrojů a příjmů. Tučně jsou vždy zvýrazněny ty oblasti, jež se v kompetencích od sebe liší. Pravomoci jsou buďto výlučné, částečné, sdílené, nebo upraveny určitým procentuálním podílem.

Jak je již zmíněno v předchozí podkapitole, u Katalánska došlo v posledních letech ke změně kompetencí, které vedly ke značné vlně nevole ze strany obyvatel této

autonomní oblasti. Ty můžeme sledovat především v tabulce 3 a 5, kde na rozdíl od Baskicka disponují Katalánci v oblasti finančních pravomocí, týkající se kontroly finančních institucí, trhu a oblasti příjmů nižšími pravomocemi. V případě prvním na rozdíl od baskických výlučných kompetencí Katalánci pravomoci sdílejí a v oblasti příjmů z výběru daní jsou nuceni na rozdíl od Baskicka odevzdávat část příjmů do centra. Baskicko tak disponuje možností vybírat daně a vyjednávat s centrální vládou ohledně výši dotací státu, zatímco Katalánsko má tuto procentuální část pevně stanoveno.

Tabulka 1. Socioekonomické ukazatele

Autonomní společenství	Rozloha (km ²)	Počet Obyvatel	Hustota zalidnění (obyv./km ²)	HDP na hlavu (€)	průměrné HDP na hlavu x celé Španělsko (%)
<u>Baskicko</u>	7 235	2 170 163	300	29 959	134
<u>Katalánsko</u>	32 091	7 451 281	232	26 666	120
<u>Španělsko</u>	505 988	44 108 530	87, 17	22 946	100

(Comella 2013: 169–172).

Tabulka 2. Pravomoci v oblasti právo a justice

	Baskicko	Katalánsko
<u>Policie</u>	Částečná	Částečná
<u>Veřejná bezpečnost</u>	Sdílená	Sdílená
<u>Civilní právo</u>	Výlučná	Výlučná
<u>Ochrana dětí a rodiny</u>	Výlučná	Výlučná
<u>Ochrana spotřebitele</u>	Výlučná	Výlučná
<u>Ochrana dat</u>	Sdílená	Sdílená
<u>Registrace obyvatel a statistiky</u>	Výlučná	Výlučná

(Comella 2013: 169–172).

Tabulka 3. Pravomoci v oblasti Ekonomiky, veřejné dopravy a životního prostředí

	Baskicko	Katalánsko
<u>Veřejní infrastruktura</u>	Výlučná	
<u>Veřejná doprava</u>	Sdílená	Sdílená
<u>Životní prostředí</u>	Výlučná	Sdílená
<u>Ekonomické plánování</u>	Výlučná	Sdílená
<u>Reklama, kontrola obchodu</u>	Výlučná	Výlučná
<u>Profesionální asociace</u>	Výlučná	Výlučná
<u>Pracovní trh</u>	Částečná	Částečná
<u>Finanční pravomoci (Banky, finanční trh)</u>	Výlučná	Sdílená
<u>Média a tisk</u>	Sdílená	Sdílená
<u>Regionální rozvoj</u>	Výlučná	Výlučná
<u>Veřejný sektor</u>	Sdílená	Sdílená
<u>Energetika</u>	Výlučná	Sdílená
<u>Zemědělství</u>	Výlučná	Výlučná
<u>Rybolov</u>	Sdílená	Sdílená
<u>Turismus</u>	Výlučná	Výlučná

(Comella 2013: 169–172).

Tabulka 4. Pravomoci v oblasti kultury a školství

	Baskicko	Katalánsko
<u>Kultura (knihovny, muzea, filmový průmysl)</u>	Sdílená	Sdílená
<u>Kultura (jazyk)</u>	Sdílená	Výlučná
<u>Kultura (sport a volný čas)</u>	Výlučná	Výlučná
<u>Školství</u>	Výlučná	Výlučná
<u>Náboženské organizace</u>	Výlučná	Výlučná
<u>Organizace kulturních a naučných organizací</u>	Výlučná	Výlučná

(Comella 2013: 169–172).

Tabulka 5. Pravomoci v oblasti zdrojů a příjmů

	Baskicko	Katalánsko
<u>Vlastní daně</u>	Ano	Ano
<u>Příjmy z centrální vlády</u>	Ne	Dany příjem na obyvatele
<u>Další zdroje</u>	Spoluúčast na zdravotnictví a vědě 100%	Spoluúčast na zdravotnictví a vědě 60%
<u>Příjmy z přírodních zdrojů</u>	100%	60%

(Comella 2013: 169–172).

3. Komparace předních politických stran Katalánska a Baskicka

V této kapitole je cílem definovat a následně porovnat programy nejvýznamnějších politických stran oblastí Katalánska a Baskicka. Aby bylo možno co nejobjektivněji definovat *nejvýznamnější* politické zástupce komparovaných oblastí, stanovil jsem si na počátku výzkumu kritéria, která by měla cílený subjekt z každé z autonomních oblastí generovat a zároveň eliminovat politické strany nerelevantní pro tento výzkum.

Prvním kritériem, které daná strana musí splňovat, je čistě regionální charakter, který je šířeji definován v první kapitole. Regionální strana by tak, dle definice Maxmiliána Strmisky, měla být vymezena jako samostatná, stranicko-politická formace regionálního charakteru, jejíž ideově-programová a organizační identita, stejně jako používané a s její identitou spjaté zdroje politické legitimace a volební mobilizace, mají regionální charakter. (Strmiska 2004: 124). Kritérium druhé, jakožto ukazatel významnosti a důležitost politických stran, které po použití níže popsané metody ve výsledku definují hlavní politické strany komparovaných oblastí Baskicka a Katalánska, je volební zisk.

Metoda bude tedy postavena na analýze výsledků všech voleb do regionálního parlamentu a všech voleb do dolní komory parlamentu španělského království v období od roku 1977, kdy jsou datovány první demokratické volby novodobého španělského státního zřízení, až do posledních voleb v roce 2012. U voleb parlamentního typu budou pro výzkum vždy stěžejní výsledky v dané autonomní oblasti, nikoliv výsledky celostátní, počítaje s faktem, že regionální strany jsou voleny právě v daném regionu. Pro relevanci výzkumu a maximální eliminaci chyb však provedu také analýzu výsledku některých voleb celostátních, které by měly být téměř shodné s postavením stran a následným výběrem těch nejsilnějších ve volbách v místních regionech. Tento výzkum výsledků voleb podrobím následně studiem stranického systému daných oblastí.

Na základě splnění výše uvedených kritérií a výzkumu bude z každé autonomní oblasti Katalánska a Baskicka generován vždy jeden subjekt, který následně podrobím detailní analýze všech volebních programů zkoumaného období od roku 1977 do roku 2012. Programy politických stran budou také následně navzájem komparovány.

U tohoto výzkumu jsem si samozřejmě vědom odchylek, které mohou vzniknout například při volbách parlamentních, kdy volič odevzdá svůj hlas v jiné než mnou analyzované autonomní oblasti, přičemž se vyslovuje pro jednu ze zkoumaných politických stran, z tohoto důvodu provádím také analýzu výsledků některých parlamentních voleb celostátně, ne pouze v dané oblasti, a porovnávám tak případnou odchylku.

3.1. Volební systémy

Zákonodárnou moc ve Španělsku představuje dvoukomorový parlament, neboli Cortes Generales. Komora dolní se nazývá Sněmovna poslanců (Congreso de Diputados) a je volena na 4 roky v přímých volbách. Hlasy jsou sčítány na základě systému proporčního zastoupení. Druhým tělesem španělského parlamentu je senát, který má taktéž čtyřleté funkční období, senátoři jsou však voleni většinovým systémem a část senátorů je delegována autonomními regiony (Kolář, Pecháček 2008: 10).

Dolní komora poslanecké sněmovny čítá 350 poslanců, kteří jsou přímo voleni v 50 mandátových obvodech. Z každého regionu musí v poslanecké sněmovně být zastoupeni alespoň dva poslanci a vždy jeden další na každých 144 500 voličů. Počet mandátů v každém obvodu je tedy odvozen od počtu oprávněných voličů. Zastoupení poslanců se tak pohybuje od osmi u provincií nejmenších až po 33 u

Madridu a Barcelony. Severoafrické části Španělského království Ceuta a Melilla jsou vždy zastoupeny jedním poslancem. K výpočtu mandátů je použit D'Hondtův systém (Kolář, Pecháček 2008: 10–11).

V roce 1985 byl ve Španělsku přijat Organický zákon o obecném volebním zřízení č. 5/1985, který zahrnuje všechny typy španělských voleb kromě voleb do regionálních parlamentů. Z tohoto důvodu má každý z regionů možnost definovat si vlastní volební zákon, až na některé pasáže volebního zákona, které se vztahují také pro regionální volby. Jedná se například o aktivní a pasivní volební právo (18 let u obou), volební census – přepočítávání a zapisování voličů, administraci a normy pro kontrolu výdajů kandidujících stran (Castro 2002: 132–134).

Jak je zmíněno v předchozím odstavci, autonomní regiony nejsou vázány žádnou normou pro přijetí jednotného volebního systému. Reforma Organického zákona 5/1985, která proběhla v roce 1991, však zavedla sjednocení termínu pro volby pro většinu regionů. Regiony se na základě toho rozhodly v určitých prvcích přizpůsobit. Inspirovaly například samotnou podobou voleb do poslanecké sněmovny. Liší se tedy pouze již uvedené regiony Katalánska, Baskicka, Andalusie a Galicie, které na rozdíl od ostatních třinácti autonomních regionů volí své zastupitele v samostatných separátních volbách a jejich zákonodárné sbory jsou na rozdíl od zbytku země rozpustitelné. Volební období je u všech 17 autonomních regionů čtyři roky (Ramo 1998: 129).

Na základě ústavy všechny regionální parlamenty používají proporční volební systém za použití přísně vázaných kandidátních listin. Hlasy jsou přepočítávány za pomoci D'Hondtoy metody (Castro 2002: 135). Volební systémy v jednotlivých regionech se liší podle počtu zastupitelů, která je úměrná počtu obyvatel daného území a je v rozmezí mezi 33 a 135. Rozdílná je také volební klauzule pro vstup kandidujícího uskupení do zastupitelstva, která je 3 % nebo 5 %. Velikosti volebních obvodů jsou

většinou proporční, vzhledem k převaze větších obvodů (56) nad menšími (8) (Heywood 1995: 185–186).

Tabulka 6. Tabulka volebních systémů autonomních regionů zkoumaných v této práci

Autonomní region	Počet mandátů	Volební klauzule	Volební obvod	Velikost obvodu
Baskicko	75	5%	Provincie	25
Katalánsko	134	3%	Provincie	1/40-50 tis.

(Ramo1998: 130–134)

3.2. Výsledky voleb do národních parlamentů Baskicka a Katalánska a Sněmovny poslanců Španělska v letech 1977–2012

V této podkapitole analyzuji všechny volby do místních parlamentů – Parlament de Catalunya a Parlamento Vasco v letech 1980 až 2012 v oblastech Baskicka a Katalánska a volby do Sněmovny poslanců – Congreso de Dipudados v letech 1977 – 2011. Detailně se u vždy zaměřuji na 4 neúspěšnější politické strany/koalice, v závislosti na procentuálním zisku voličských hlasů.

3.2.1. Baskicko

První volby do baskického národního parlamentu se konaly v roce 1980. Při těchto volbách se podařilo zástupcům regionálních stran jak v Baskicku, tak Katalánku získat hlasy ve výši téměř 65% hlasů, oproti stranám celostátním, které nedosáhly ani 30% hranice. Vítězem se tak v Baskicku stala Baskická národní strana PNV, která prakticky dominuje ve volební soutěži dodnes.

V následujících letech se však baskická stranická soutěž výrazně měnila, což mělo za příčinu především odštěpení levicového nacionalističtějšího křídla Baskické národní strany v roce 1986, na základě kterého vznikla strana Baskická solidarita (EA). Další faktor, měnící obraz stranické soutěže v Baskicku byl rozpad Lidové jednoty (HB), což bylo do roku 2000 jedno z nacionalisticky smýšlejících uskupení (Pallarés 1997: 140-150, Strmiska 1998: 50). Na začátku 21. století se v baskickém národním parlamentu začala také výrazněji prosazovat Partido Popular (PP), respektive její regionální odnož Partido Popular de País Vasco, která se však do té doby nedostávala mezi čtyři strany s nejvyšším ziskem hlasů.

V roce 2003 však byla strana HB pro spojitost s teroristickou organizací ETA zakázána a v návaznosti na to dochází k mírnění extrémně nacionalistický proudů v baskickém stranickém systému. Tímto začíná pro Baskicko nové období, projevující se snížením volební podpory regionálních politických stran, které pokračuje v roce 2008 zákazem marxistické Komunistické strany Baskicka PCTV pro obvinění s napojení na ETA, která ve volbách 2005 dosáhla vysoké volební podpory přesahující 12% hlasů. I přes toto oslabení nacionalistického proudu zůstává v čele strana EAJ-PNV (Strmiska 2005: 48-51).

Jak ve volbách do místních parlamentů Parlamento Vasco, tak do španělské dolní komory Congreso de Diputados, můžeme tedy v Baskicku pozorovat podobné výsledky. V čele se již od 80. let umísťuje strana EAJ-PNV. Ta se z celkem desíti místních voleb umístila pokaždé na prvním místě, tak, jako ve volbách do španělského parlamentu, kde se jí prvenství podařilo získat desetkrát z voleb jedenácti. Voličsky populární je také regionální odnož španělské socialistické dělnické strany PSOE, Partido Socialista de Euskadi-Euskadiko Ezkerra. Ta se umístila v regionálních volbách šestkrát na druhém místě a ve volbách do Congreso de Diputados celkem osmkrát, přičemž v roce 2008 dokonce volby na území Baskicka vyhrála.

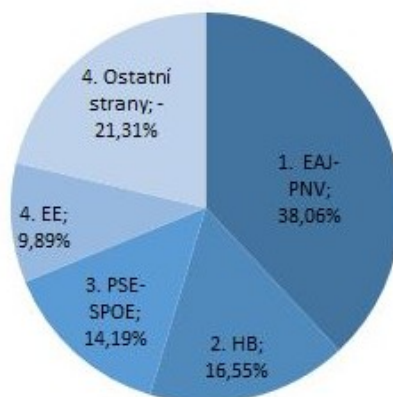
3.2.2. Katalánsko

Tak, jako v Baskicku, můžeme v Katalánsku zaznamenat dlouhodobou dominanci subjektu CiU, tedy Konvergence a jednoty, která je v literatuře považována za hlavní stranu. Stejně tak v roce 1980 dosáhly regionální strany vysokého zastoupení, konkrétně 52% hlasů (Strmiska 1998: 50). Ve volbách do parlamentů regionálních lze na základě výsledů zaznamenat jasnou dominanci strany Convergencia y Unio, která tyto volby celkem devětkrát vyhrála, přičemž jen dvakrát skončila těsně na druhé příčce. CiU se tak již od počátku fungování regionálního parlamentu udržovala v dominantní pozici vůči celému systému, do konce 90. Let se jí dokonce dařilo získávat okolo 40% hlasů. Do roku 1995 se CiU dařilo dokonce sestavovat jednobarevné vlády v čele s Jordim Pujolem (Strmiska 2005: 50-56). Díky menšinovým vládám s PSOE a PP zůstala CiU u moci až do posledních voleb, avšak navázat na úspěchy z dřívějších let se jí již nepodařilo. Účast v koalicích s regionálními odnožemi celostátních stran zapříčinil nárůst nacionaliticky založené strany ERC (Strmiska 2005: 56-58).

Federální odnož socialistické strany PSOE, která se v Katalánsku prezentuje pod jménem Strana socialistů Katalánska, je dlouhodobě označována za druhý nejsilnější subjekt stranického systému Katalánska (Strmiska 2005: 50-58). Podpora voličů se jí podařila získat především aplikováním regionalistických prvků do svých volebních programů. Svým levicovým programem také interesuje část voličů nacionalistické ERC. I přes snahu působit regionálním charakterem je strana do značné míry srovnatelná s PSOE, avšak ani moc a postavení španělské socialistické strany neovlivnilo významné postavení CiU a neohrozila tak její postavení. CiU je tedy dle politologů nejsilnější stranou Katalánska, která každý rok vyhrává volby a může tak být označována za hlavního politického aktéra celé Katalánské stranické soustavy (Colomer 1998: 48).

Co se týče voleb do Congreso de Diputados, většinu voleb historicky nad CiU vyhrála regionální odnož PSOE. Jediná výhra CiU v roce 2011 jasně reflektuje aktuální dění, když po vynesení rozsudku ústavního soudu spustilo zrušení určitých částí autonomních práv vlnu separatistických tendencí napříč katalánským regionem.

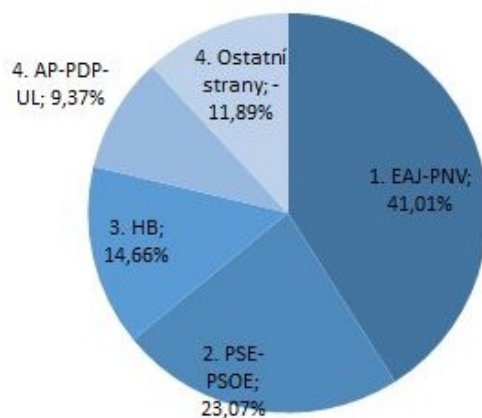
Tabulka 7. Volby do Parlamento Vasco 1980

Pořadí	Strana/koalice	zisk hlasů v %	počet platných hlasů
1.	EAJ-PNV	38,06	349 387
2.	HB	16,55	151 932
3.	PSE-PSOE	14,19	130264
4.	EE	9,89	90793

Zdroj: Departamento de Seguridad, Gobierno Vasco.

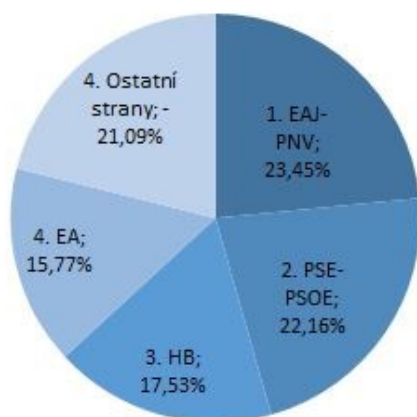
Tabulka 8. Volby do Parlamento Vasco 1984

Pořadí	Strana/koalice	zisk hlasů v %	počet platných hlasů
1.	EAJ-PNV	41,01	450988
2.	PSE-PSOE	23,07	247718
3.	HB	14,66	157339
4.	AP-PDP-UL	9,37	100577

Zdroj: Departamento de Seguridad, Gobierno Vasco.

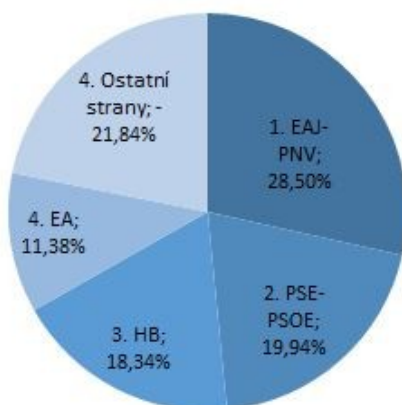
Tabulka 9. Volby Parlamento Vasco 1986

Pořadí	Strana/koalice	zisk hlasů v %	počet platných hlasů
1.	EAJ-PNV	23,45	263959
2.	PSE-PSOE	22,16	249392
3.	HB	17,53	197263
4.	EA	15,77	177446

Zdroj: Departamento de Seguridad, Gobierno Vasco.

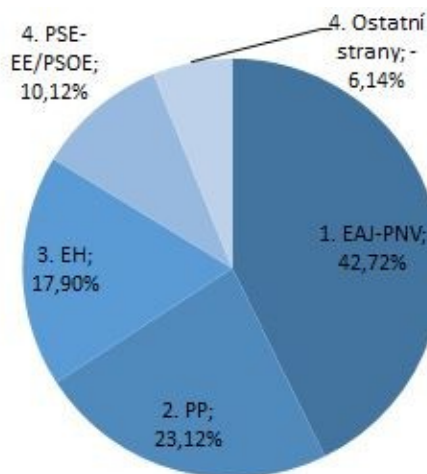
Tabulka 10. Voly do Parlamento Vasco 1990

Pořadí	Strana/koalice	zisk hlasů v %	počet platných hlasů
1.	EAJ-PNV	28,5	289701
2.	PSE-PSOE	19,94	202736
3.	HB	18,34	18641
4.	EA	11,38	115703

Zdroj: Departamento de Seguridad, Gobierno Vasco.

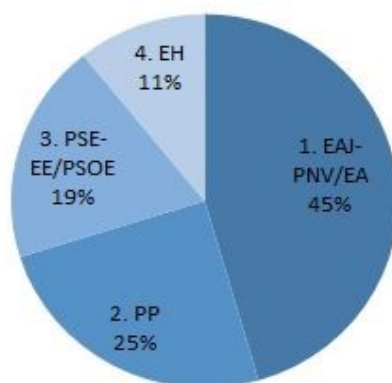
Tabulka 11. Volby do Parlamento Vasco 1994

Pořadí	Strana/koalice	zisk hlasů v %	počet platných hlasů
1.	EAJ-PNV	29,84	304346
2.	PSE-EE/PSOE	17,13	174682
3.	HB	16,29	166147
4.	PP	14,41	14696

Zdroj: Departamento de Seguridad, Gobierno Vasco.

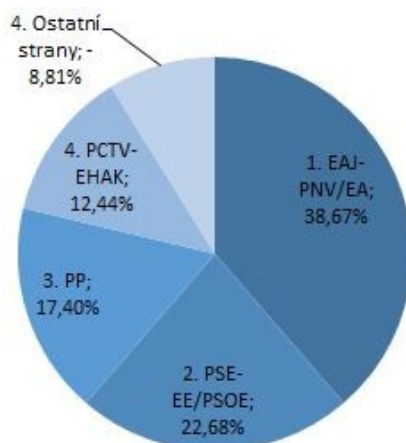
Tabulka 12. Volby do Parlamento Vasco 1998

Pořadí	Strana/koalice	zisk hlasů v %	počet platných hlasů
1.	EAJ-PNV	42,72	350322
2.	PP	23,12	251743
3.	EH	17,9	224001
4.	PSE-EE/PSOE	10,12	220052

Zdroj: Departamento de Seguridad, Gobierno Vasco.

Tabulka 13. h. Volby do Parlamento Vasco 2001

Pořadí	Strana/koalice	zisk hlasů v %	počet platných hlasů
1.	EAJ-PNV/EA	42,72	604222
2.	PP	23,12	326933
3.	PSE-EE/PSOE	17,9	253195
4.	EH	10,12	143139

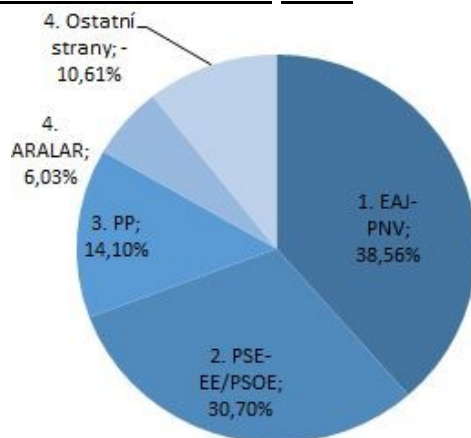
Zdroj: Departamento de Seguridad, Gobierno Vasco.

Tabilka 14. Volby do Parlamento Vasco 2005

Pořadí	Strana/koalice	zisk hlasů v %	počet platných hlasů
1.	EAJ-PNV/EA	38,67	468117
2.	PSE-EE/PSOE	22,68	274546
3.	PP	17,4	210614
4.	PCTV-EHAK	12,44	150644

Zdroj: Departamento de Seguridad, Gobierno Vasco.

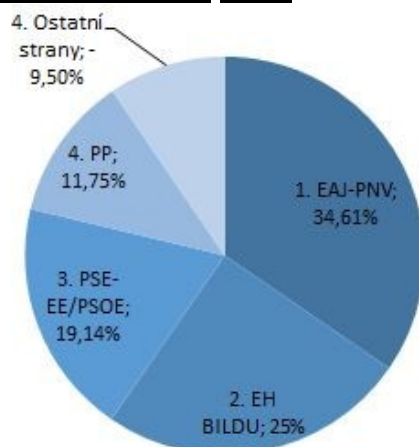
Tabulka 15.. Volby do Parlamento Vasco 2009

Pořadí	Strana/koalice	zisk hlasů v %	počet platných hlasů
1.	EAJ-PNV	38,56	3996
2.	PSE-EE/PSOE	30,7	318112
3.	PP	14,1	146148
4.	ARALAR	6,03	62514

Zdroj: Departamento de Seguridad, Gobierno Vasco.

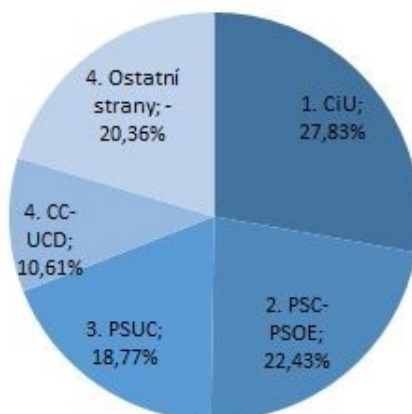
Tabulka 16. Volby do Parlamento Vasco 2012

Pořadí	Strana/koalice	zisk hlasů v %	počet platných hlasů
1.	EAJ-PNV	34,61	384766
2.	EH BILDU	25	277923
3.	PSE-EE/PSOE	19,14	212809
4.	PP	11,75	130584

Zdroj: Departamento de Seguridad, Gobierno Vasco.

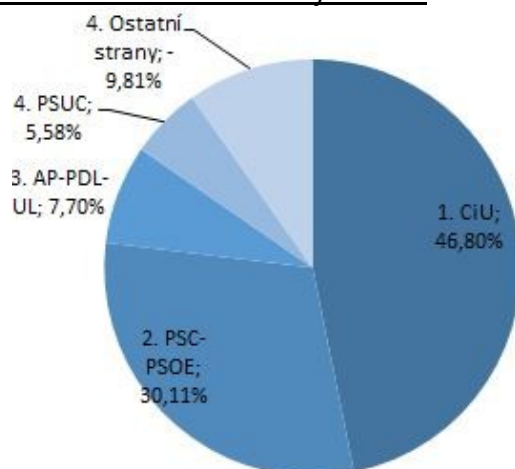
Tabulka 17 .Volby do Parlament de Catalunya 1980

Pořadí	Strana/koalice	zisk hlasů v %	počet platných hlasů
1.	CiU	27,83	752 943
2.	PSC-PSOE	22,43	606 717
3.	PSUC	18,77	507 753
4.	CC-UCD	10,61	286 922

Zdroj: Parlamento de Catalunya, www.parlament.cat

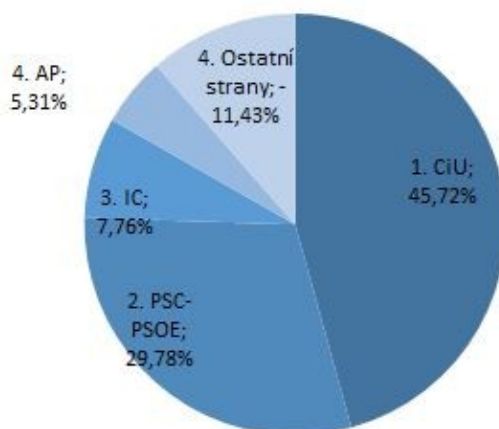
Tabulka 18. Volby do Parlament de Catalunya 1984

Pořadí	Strana/koalice	zisk hlasů v %	počet platných hlasů
1.	CiU	46,8	134 6729
2.	PSC-PSOE	30,11	866 281
3.	AP-PDL-UL	7,7	221 601
4.	PSUC	5,58	160 581

Zdroj: Parlamento de Catalunya, www.parlament.cat

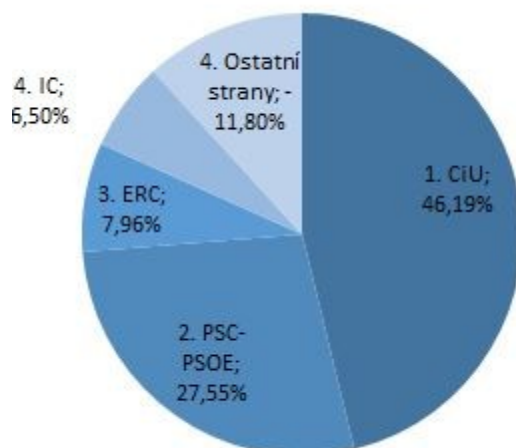
Tabulka 19.. Volby do Parlament de Catalunya 1988

Pořadí	Strana/koalice	zisk hlasů v %	počet platných hlasů
1.	CiU	45,72	1 232 514
2.	PSC-PSOE	29,78	802 828
3.	IC	7,76	209 211
4.	AP	5,31	143 241

Zdroj: Parlamento de Catalunya, www.parlament.cat

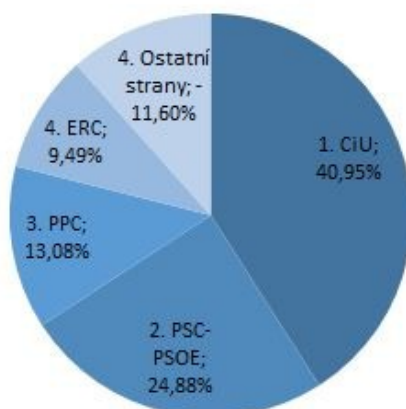
Tabulka 20. Volby do Parlament de Catalunya 1992

Pořadí	Strana/koalice	zisk hlasů v %	počet platných hlasů
1.	CiU	46,19	1 221 233
2.	PSC-PSOE	27,55	728 311
3.	ERC	7,96	210 366
4.	IC	6,5	171 794

Zdroj: Parlamento de Catalunya, www.parlament.cat

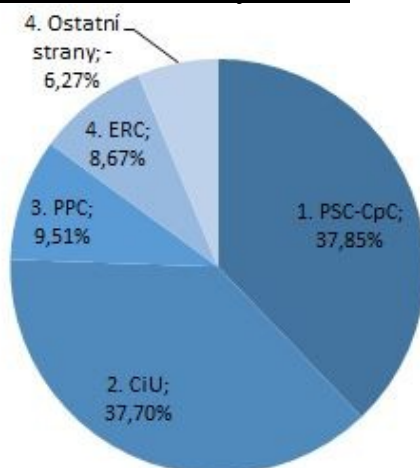
Tabulka 21. Volby Parlament de Catalunya 1995

Pořadí	Strana/koalice	zisk hlasů v %	počet platných hlasů
1.	CiU	40,95	1 320 071
2.	PSC-PSOE	24,88	802 252
3.	PPC	13,08	421 752
4.	ERC	9,49	305 867

Zdroj: Parlamento de Catalunya, www.parlament.cat

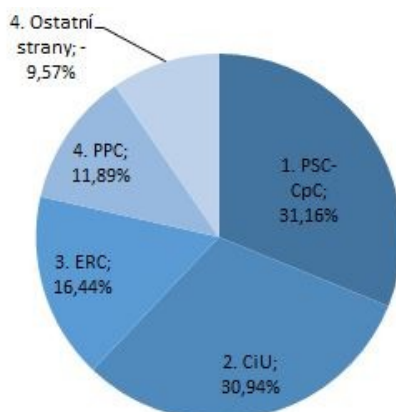
Tabulka 22. Volby do Parlament de Catalunya 1999

Pořadí	Strana/koalice	zisk hlasů v %	počet platných hlasů
1.	PSC-CpC	37,85	1 183 299
2.	CiU	37,7	1 178 420
3.	PPC	9,51	297 265
4.	ERC	8,67	271 173

Zdroj: Parlamento de Catalunya, www.parlament.cat

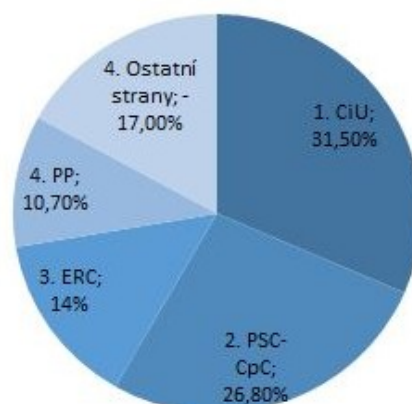
Tabulka 23. Volby do Parlament de Catalunya 2003

Pořadí	Strana/koalice	zisk hlasů v %	počet platných hlasů
1.	PSC-CpC	31,16	1 031 454
2.	CiU	30,94	1 024 425
3.	ERC	16,44	544 324
4.	PPC	11,89	393 399

Zdroj: Parlamento de Catalunya, www.parlament.cat

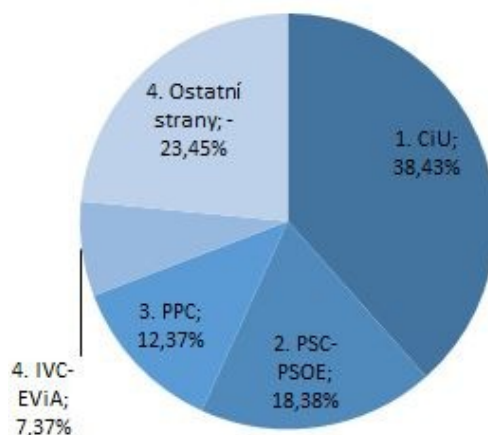
Tabulka 24. Volby do Parlament de Catalunya 2006

Pořadí	Strana/koalice	zisk hlasů v %	počet platných hlasů
1.	CiU	31,5	935 756
2.	PSC-CpC	26,8	796 173
3.	ERC	14	416 355
4.	PP	10,7	316 222

Zdroj: Parlamento de Catalunya, www.parlament.cat

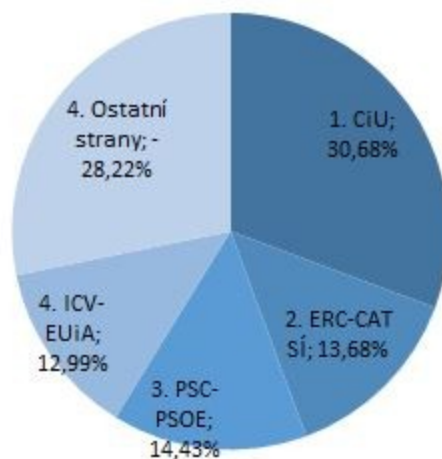
Tabulka 25.. Volby do Parlament de Catalunya 2010

Pořadí	Strana/koalice	zisk hlasů v %	počet platných hlasů
1.	CiU	38,43	1 202 830
2.	PSC-PSOE	18,38	575 233
3.	PPC	12,37	387 066
4.	IVC-EViA	7,37	230 824

Zdroj: Parlamento de Catalunya, www.parlament.cat

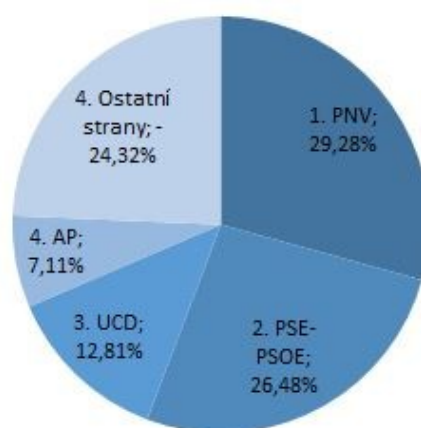
Tabulka 26.. Volby do Parlament de Catalunya 2012

Pořadí	Strana/koalice	zisk hlasů v %	počet platných hlasů
1.	CiU	30,68	1 112 341
2.	ERC-CAT Sí	13,68	523 333
3.	PSC-PSOE	14,43	523 333
4.	ICV-EUiA	12,99	471 197

Zdroj: Parlamento de Catalunya, www.parlament.cat

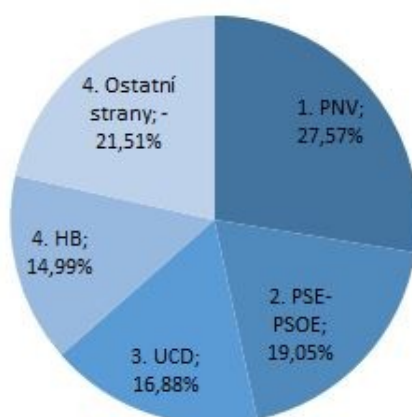
Tabulka 27. Volby do Congreso de Diputados v provincii Baskicko 1977

Pořadí	Strana/koalice	zisk hlasů v %	počet platných hlasů
1.	PNV	29, 28	296 193
2.	PSE-PSOE	26, 48	267 897
3.	UCD	12, 81	129 600
4.	AP	7, 11	71 909

Zdroj: Gobierno de España, Ministerio del Interior, www.infoelectoral.interior.es

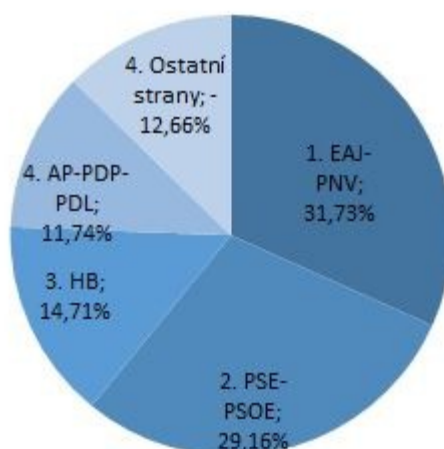
Tabulka 28. Volby do Congreso de Diputados v provincii Baskicko 1979

Pořadí	Strana/koalice	zisk hlasů v %	počet platných hlasů
1.	PNV	27,57	275 292
2.	PSE-PSOE	19,05	190 235
3.	UCD	16,88	168 607
4.	HB	14,99	149 685

Zdroj: Gobierno de España, Ministerio del Interior, www.infoelectoral.interior.es

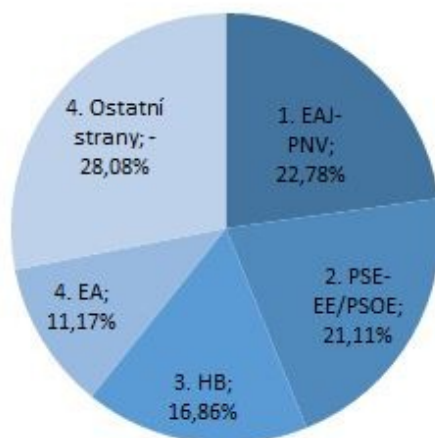
Tabulka 29. Volby do Congreso de Diputados v provincii Baskicko 1982

Pořadí	Strana/koalice	zisk hlasů v %	počet platných hlasů
1.	EAJ-PNV	31,73	379 293
2.	PSE-PSOE	29,16	348 620
3.	HB	14,71	175 857
4.	AP-PDP-PDL	11,74	139 148

Zdroj: Gobierno de España, Ministerio del Interior, www.infoelectoral.interior.es

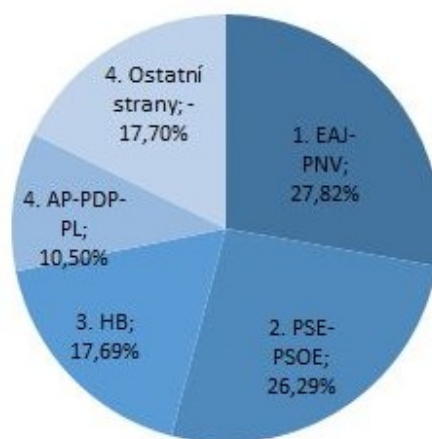
Tabulka 30.. Volby do Congreso de Diputados v provincii Baskicko 1986

Pořadí	Strana/koalice	zisk hlasů v %	počet platných hlasů
1.	EAJ-PNV	27,82	304 675
2.	PSE-PSOE	26,29	287 918
3.	HB	17,69	193 724
4.	AP-PDP-PL	10,5	114 967

Zdroj: Gobierno de España, Ministerio del Interior, www.infoelectoral.interior.es

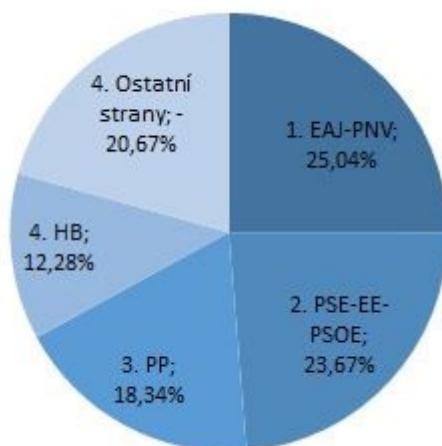
Tabulka 31. Volby do Congreso de Diputados v provincii Baskicko 1989

Pořadí	Strana/koalice	zisk hlasů v %	počet platných hlasů
1.	EAJ-PNV	22,78	252 119
2.	PSE-EE/PSOE	21,11	233 650
3.	HB	16,86	186 646
4.	EA	11,17	123 613

Zdroj: Gobierno de España, Ministerio del Interior, www.infoelectoral.interior.es

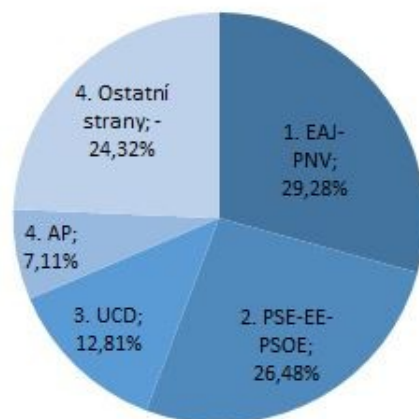
Tabulka 31. Volby do Congreso de Diputados v provincii Baskicko 1993

Pořadí	Strana/koalice	zisk hlasů v %	počet platných hlasů
1.	EAJ-PNV	25,04	315 793
2.	PSE-EE-PSOE	23,67	298 499
3.	PP	18,34	231 286
4.	HB	12,28	154 853

Zdroj: Gobierno de España, Ministerio del Interior, www.infoelectoral.interior.es

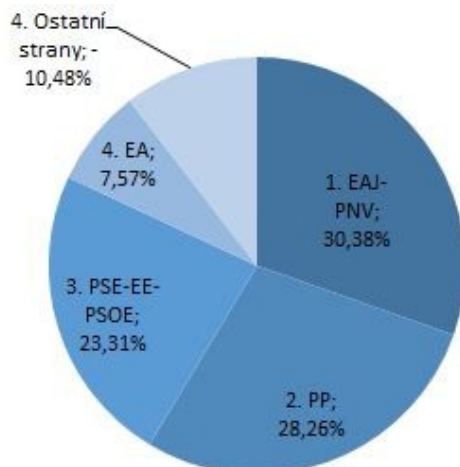
Tabulka 32. Volby do Congreso de Diputados v provincii Baskicko 1996

Pořadí	Strana/koalice	zisk hlasů v %	počet platných hlasů
1.	EAJ-PNV	29,28	296 193
2.	PSE-EE-PSOE	26,48	267 897
3.	UCD	12,81	129 600
4.	AP	7,11	71 909

Zdroj: Gobierno de España, Ministerio del Interior, www.infoelectoral.interior.es

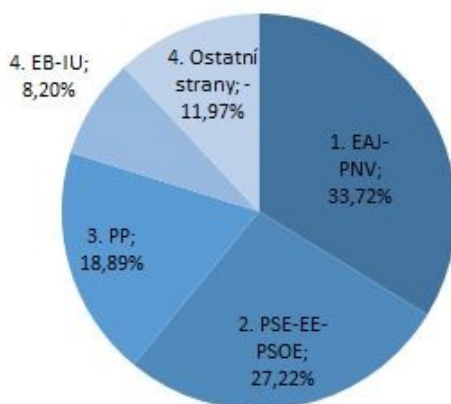
Tabulka 331. Volby do Congreso de Diputados v provincii Baskicko 2000

Pořadí	Strana/koalice	zisk hlasů v %	počet platných hlasů
1.	EAJ-PNV	30,38	347 417
2.	PP	28,26	323 245
3.	PSE-EE-PSOE	23,31	266 583
4.	EA	7,57	86 557

Zdroj: Gobierno de España, Ministerio del Interior, www.infoelectoral.interior.es

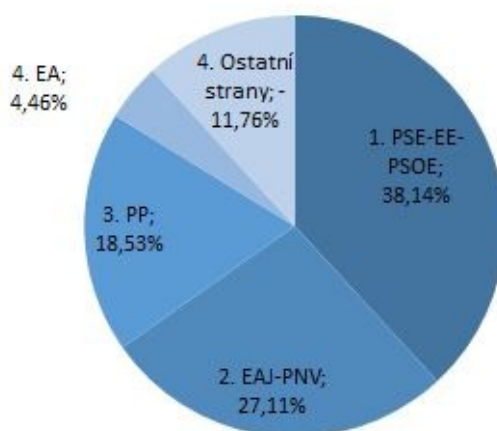
Taulka 34. Volby do Congreso de Diputados v provincii Baskicko 2004

Pořadí	Strana/koalice	zisk hlasů v %	počet platných hlasů
1.	EAJ-PNV	33,72	420 980
2.	PSE-EE-PSOE	27,22	339 751
3.	PP	18,89	235 785
4.	EB-IU	8,2	102 342

Zdroj: Gobierno de España, Ministerio del Interior, www.infoelectoral.interior.es

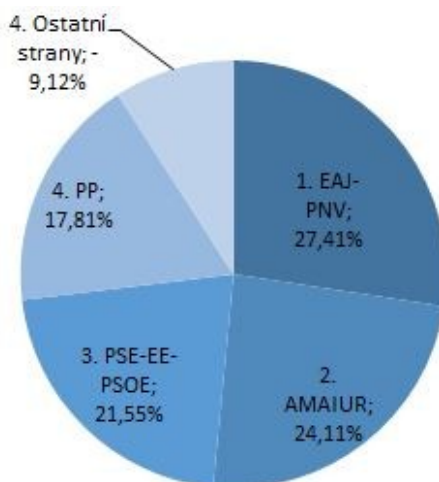
Tabulka 35. Volby do Congreso de Diputados v provincii Baskicko 2008

Pořadí	Strana/koalice	zisk hlasů v %	počet platných hlasů
1.	PSE-EE-PSOE	38,14	430 690
2.	EAJ-PNV	27,11	306 128
3.	PP	18,53	209 244
4.	EA	4,46	50 403

Zdroj: Gobierno de España, Ministerio del Interior, www.infoelectoral.interior.es

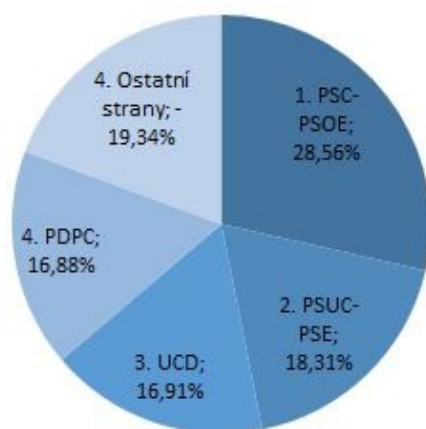
Tabulka 36. . Volby do Congreso de Diputados v provincii Baskicko 2011

Pořadí	Strana/koalice	zisk hlasů v %	počet platných hlasů
1.	EAJ-PNV	27,41	324 317
2.	AMAIUR	24,11	285 290
3.	PSE-EE-PSOE	21,55	255 013
4.	PP	17,81	210 797

Zdroj: Gobierno de España, Ministerio del Interior, www.infoelectoral.interior.es

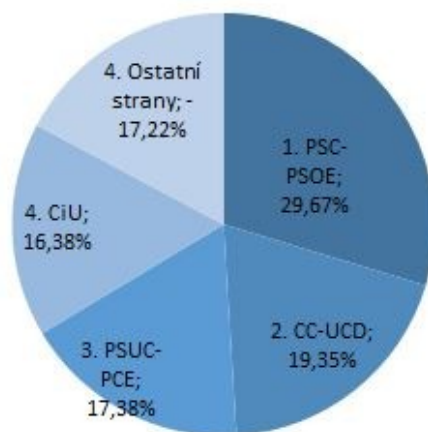
Tabulka 37. Volby do Congreso de Diputados v provincii Katalánsko 1977

Pořadí	Strana/koalice	zisk hlasů v %	počet platných hlasů
1.	PSC-PSOE	28,56	870 362
2.	PSUC-PSE	18,31	558 132
3.	UCD	16,91	515 293
4.	PDPC	16,88	514 647

Zdroj: Gobierno de España, Ministerio del Interior, www.infoelectoral.interior.es

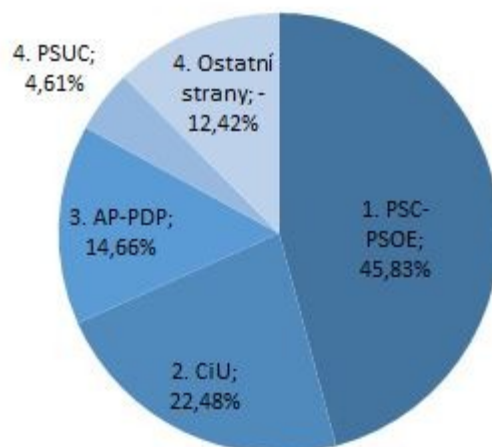
Tabulka 38. Volby do Congreso de Diputados v provincii Katalánsko 1979

Pořadí	Strana/koalice	zisk hlasů v %	počet platných hlasů
1.	PSC-PSOE	29,67	875 529
2.	CC-UCD	19,35	570 948
3.	PSUC-PCE	17,38	512 792
4.	CiU	16,38	483 353

Zdroj: Gobierno de España, Ministerio del Interior, www.infoelectoral.interior.es

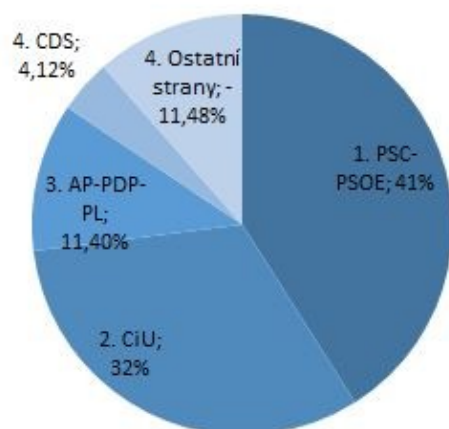
Tabulka 39. Volby do Congreso de Diputados v provincii Katalánsko 1982

Pořadí	Strana/koalice	zisk hlasů v %	počet platných hlasů
1.	PSC-PSOE	45,83	1 575 601
2.	CiU	22,48	772 726
3.	AP-PDP	14,66	504 075
4.	PSUC	4,61	158 553

Zdroj: Gobierno de España, Ministerio del Interior, www.infoelectoral.interior.es

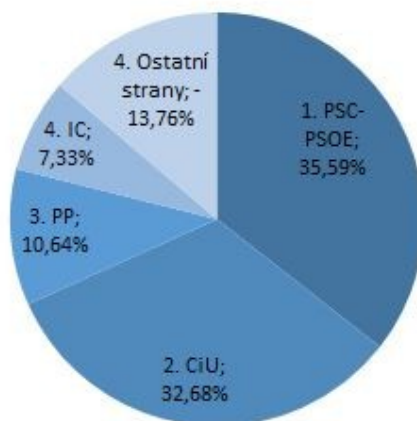
Tabulka 40. Volby do Congreso de Diputados v provincii Katalánsko 1986

Pořadí	Strana/koalice	zisk hlasů v %	počet platných hlasů
1.	PSC-PSOE	41	1 299 733
2.	CiU	32	1 014 258
3.	AP-PDP-PL	11,4	36 1316
4.	CDS	4,12	130 704

Zdroj: Gobierno de España, Ministerio del Interior, www.infoelectoral.interior.es

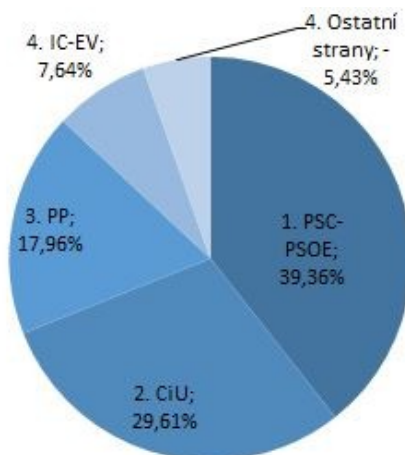
Tabulka 41. Volby do Congreso de Diputados v provincii Katalánsko 1989

Pořadí	Strana/koalice	zisk hlasů v %	počet platných hlasů
1.	PSC-PSOE	35,59	1 123 975
2.	CiU	32,68	1 032 243
3.	PP	10,64	33 6015
4.	IC	7,33	231 452

Zdroj: Gobierno de España, Ministerio del Interior, www.infoelectoral.interior.es

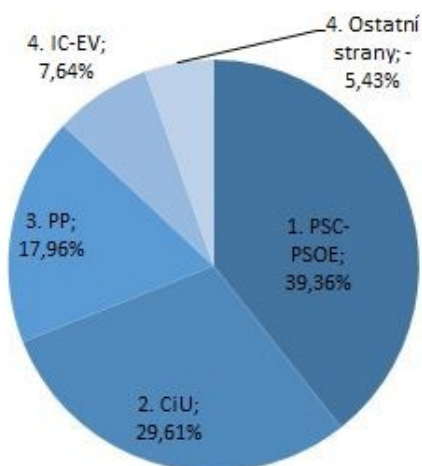
Tabulka 42. Volby do Congreso de Diputados v provincii Katalánsko 1993

Pořadí	Strana/koalice	zisk hlasů v %	počet platných hlasů
1.	PSC-PSOE	34,87	1 277 838
2.	CiU	31,82	1 165 783
3.	PP	17,04	624 493
4.	IC	7,46	273 444

Zdroj: Gobierno de España, Ministerio del Interior, www.infoelectoral.interior.es

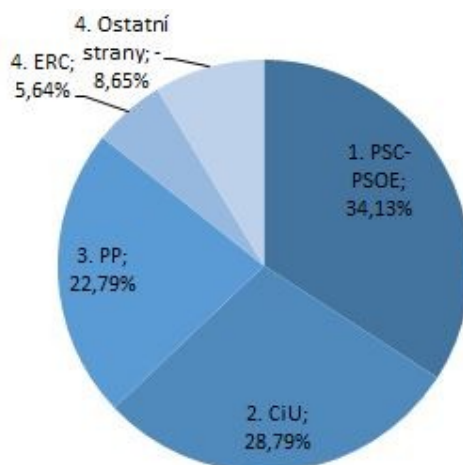
Tabulka 43. Volby do Congreso de Diputados v provincii Katalánsko 1996

Pořadí	Strana/koalice	zisk hlasů v %	počet platných hlasů
1.	PSC-PSOE	39,36	1 531 143
2.	CiU	29,61	1 151 633
3.	PP	17,96	698 400
4.	IC-EV	7,64	296 985

Zdroj: Gobierno de España, Ministerio del Interior, www.infoelectoral.interior.es

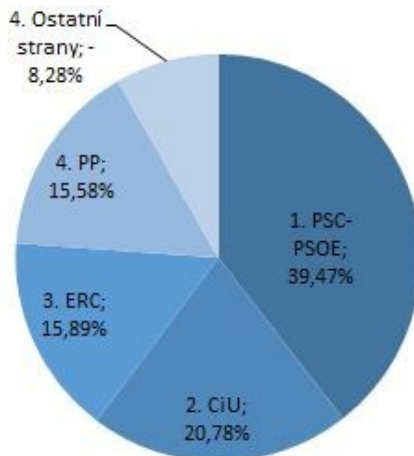
Tabulka 44. Volby do Congreso de Diputados v provincii Katalánsko 2000

Pořadí	Strana/koalice	zisk hlasů v %	počet platných hlasů
1.	PSC-PSOE	34,13	1 150 533
2.	CiU	28,79	970 421
3.	PP	22,79	768 318
4.	ERC	5,64	190 292

Zdroj: Gobierno de España, Ministerio del Interior, www.infoelectoral.interior.es

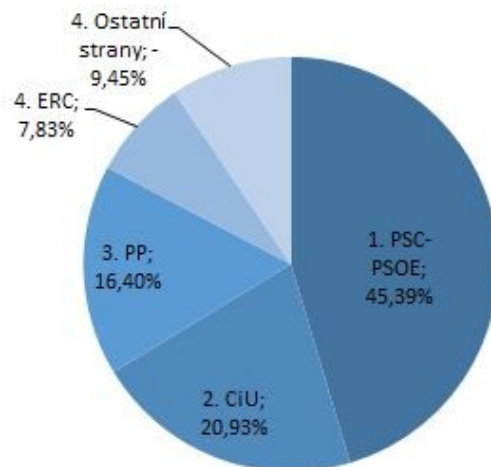
Tabulka 45. Volby do Congreso de Diputados v provincii Katalánsko 2004

Pořadí	Strana/koalice	zisk hlasů v %	počet platných hlasů
1.	PSC-PSOE	39,47	1 586 748
2.	CiU	20,78	835 471
3.	ERC	15,89	638 902
4.	PP	15,58	626 107

Zdroj: Gobierno de España, Ministerio del Interior, www.infoelectoral.interior.es

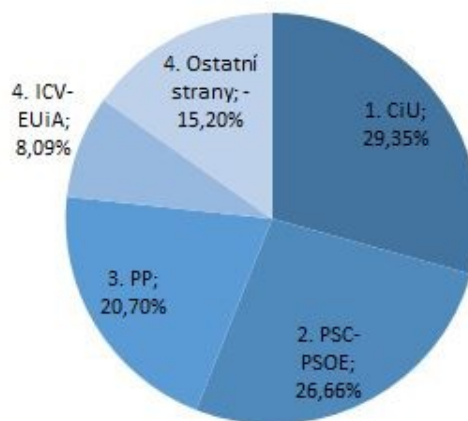
Tabulka 46. Volby do Congreso de Diputados v provincii Katalánsko 2008

Pořadí	Strana/koalice	zisk hlasů v %	počet platných hlasů
1.	PSC-PSOE	45,39	1 689 911
2.	CiU	20,93	779 425
3.	PP	16,4	610 473
4.	ERC	7,83	291 532

Zdroj: Gobierno de España, Ministerio del Interior, www.infoelectoral.interior.es

Tabulka 47. Volby do Congreso de Diputados v provincii Katalánsko 2011

Pořadí	Strana/koalice	zisk hlasů v %	počet platných hlasů
1.	CiU	29,35	1 015 691
2.	PSC-PSOE	26,66	922 547
3.	PP	20,7	716 371
4.	ICV-EUiA	8,09	28 0152

Zdroj: Gobierno de España, Ministerio del Interior, www.infoelectoral.interior.es

3.2.3. Verifikace celostátních výsledků voleb do Congreso de Diputados španělské monarchie s výsledky v provinciích Katalánsko Baskicko ve vybraných letech

Volby do Congreso de Diputados 1979

Tabulka 48. Výsledky celostátní

Pořadí	Strana/koalice	zisk hlasů v %	počet platných hlasů
1.	UCD	34,84	6 268 593
2.	PSOE	30,4	5 469 813
3.	PCE	10,77	1 938 487
4.	CD	5,89	1 060 330
5.	CiU	2,69	483 353
6.	UN	2,11	378 964
7.	PSA-PA	1,81	325 842
8.	PNV	1,65	296 597

Tabulka 49. Výsledky v provincii Baskicko

Pořadí	Strana/koalice	zisk hlasů v %	počet platných hlasů
1.	PNV	27,57	275292
2.	PSE-PSOE	19,05	190235
3.	UCD	16,88	168607
4.	HB	14,99	149685

Odchylka = 0,12 %

Tabulka 50.. Výsledky v provincii Katalánsko

Pořadí	Strana/koalice	zisk hlasů v %	počet platných hlasů
1.	PSC-PSOE	29,67	875529
2.	CC-UCD	19,35	570948
3.	PSUC-PCE	17,38	512792
4.	CiU	16,38	483353

Odchylka = 0 %

Volby do Congreso de Diputados 2000

Tabulka 51. Výsledky celostátní

Pořadí	Strana/koalice	zisk hlasů v %	počet platných hlasů
1.	PP	44,52	10 321 178
2.	PSOE-PROGR	34,16	7 918 752
3.	IU	5,45	1263 043
4.	CiU	4,19	970 421
5.	EAJ-PNV	1,53	353 953
6.	BNG	1,32	306 268
7.	CC	1,07	248 261
8.	PA	0,89	206 255
9.	ERC	0,84	194 715
10.	IC-V	0,51	119 290
11.	EA	0,43	100 742

Tabulka 52. Výsledky v provincii Baskicko

Pořadí	Strana/koalice	zisk hlasů v %	počet platných hlasů
1.	EAJ-PNV	30,38	347 417
2.	PP	28,26	323 245
3.	PSE-EE-PSOE	23,31	266 583
4.	EA	7,57	86 557

Odchylka u EAJ-PNV = 0,02 %, odchylka u EA = 0,06 %

Tabulka 53. Výsledky v provincii Katalánsko

Pořadí	Strana/koalice	zisk hlasů v %	počet platných hlasů
1.	PSC-PSOE	34,13	1 150 533
2.	CiU	28,79	970 421
3.	PP	22,79	768 318
4.	ERC	5,64	190 292

Odchylka u CiU = 0 %, odchylka u ERC = 0,02 %

Tabulka 54. Výsledky celostátní

Pořadí	Strana/koalice	zisk hlasů v %	počet platných hlasů
1.	PSOE	43,87	11 289 335
2.	PP	39,94	1 027 8010
3.	IU	3,77	969 946
4.	CiU	3,03	779 425
5.	EAJ-PNV	1,19	306 128
6.	UPiD	1,19	306 079
7.	ERC	1,16	298 139
8.	BNG	0,83	212 543
9.	CC-PNC	0,68	174 629
10.	CA	0,27	68 679
11.	NA-BAI	0,24	62 398
12.	EA	0,2	50 371

Tabulka 55. Výsledky v provincii Baskicko

Pořadí	Strana/koalice	zisk hlasů v %	počet platných hlasů
1.	PSE-EE-PSOE	38,14	430 690
2.	EAJ-PNV	27,11	306 128
3.	PP	18,53	209 244
4.	EA	4,46	50 403

Odchylka EAJ-PNV = 0%, odchylka EA = 0,01 %

Tabulka 56. Výsledky v provincii Katalánsko

Pořadí	Strana/koalice	zisk hlasů v %	počet platných hlasů
1.	PSC-PSOE	45,39	1 689 911
2.	CiU	20,93	779 425
3.	PP	16,4	610 473
4.	ERC	7,83	291 532

Odchylka CiU = 0%, odchylka ERC = 0,02 %

3.2.4. Výsledné hodnoty výzkumu stranického systému Baskicka a Katalánska

V této podkapitole vyhodnocuji výsledky zkoumaných voleb. Na základě volebního zisku a studia stranického systému komparovaných autonomních oblastí je cílem bude vygenerování nejsilnější strany za každou z nich.

Tabulka 57. Součet výsledků hlasů stran kandidujících do Basického regionálního parlamentu

Strana/koalice	Součet hlasů
EAJ-PNV	3 469 804
PSE-PSOE	2 283 506

Tabulka 58. Součet výsledků hlasů stran v regionu Baskicka kandidujících do Congreso de Diputados

Strana/koalice	Součet hlasů
EAJ-PNV	3 518 400
PSOE	3 186 753

Tabulka 59. Celkový součet

Strana/koalice	Celkový součet počtu hlasů
EAJ-PNV	5 801 906
PSE-PSOE/PSOE	3 186 753

Na základě součtu všech hlasů pro stranu EAJ-PNV ve všech dosavadních volbách do regionálního parlamentu a Congreso de Diputados, strana jasně v daném regionu dominuje. Jako o nejvýznamnější straně Baskicka EAJ-PNV se vyjadřuje taktéž odborná literatura. Strana PSE-PSOE, která je co se počtu hlasů týče nejvýraznějším konkurentem národní strany v regionu, však nespĺňuje jednu z podmínek výzkumu, a to je čistě regionální charakter definován jak v úvodu práce, tak v úvodu stávající kapitoly. Regionální strana by dle definice Maxmiliána Strmisky měla být vymezena jako samostatná, stranicko-politická formace regionálního charakteru, jejíž ideově-programová a organizační identita, stejně jako používané a s její identitou spjaté zdroje politické legitimace a volební mobilizace, mají regionální charakter. (Strmiska 2004: 124), což PSE-PSOE nespĺňuje.

Tabulka 60. Součet výsledků hlasů stran kandidujících do Basického regionálního parlamentu

Strana/koalice	Součet hlasů
CiU	11 327 262
PSC-PSOE	8 439 164

Tabulka 61. Součet výsledků hlasů stran v regionu Baskicka kandidujících do Congreso de Diputados

Strana/koalice	Součet hlasů
CiU	9 221 004
PSC-PSOE/PSOE	13 903 920

Tabulka 62. Celkový součet

Strana/koalice	Celkový součet počtu hlasů
CiU	20 548 266
PSC-PSOE	22 343 084

Na základě součtu hlasů by se dalo hovořit jakožto o nejméně významnější politické straně regionu o Socialistické straně Katalánska. Jak tomu však bylo předchozí kapitole, týkající se Baskicka, tato regionální odnož federální socialistické strany taktéž nenaplnuje jednu z podmínek výzkumu, a to je její čistě regionální charakter. O PSC se dá hovořit jako o straně, která není jak samostatnou regionální stranou, tak ani pouhou filálkou celostátní socialistické strany. Není autenticky katalanistickou formací (Strmiska 2004: 38). Jak ze studia literatury stranického systému Katalánska, tak z jasné dominance v součtu počtu hlasů (nejúspěšnější byla po CiU a PSC-PSOE nacionalistická ERC, která se však mezi nejlepší čtyři strany dostala v historii všech regionálních voleb pouze pětkrát z desíti) můžeme definovat politické uskupení *Convergencia y Unio* jako nejméně významnější stranu daného regionu.

3.3. Komparace volebních programů nejvýznamnějších politických stran Katalánska a Baskicka

Jako nejvýznamnější politické strany autonomních částí Španělska byly vygenerovány EAJ–PNV a CiU, tedy Baskická nacionální strana a Konvergence a Jednota. Cílem této podkapitoly je tyto strany komparovat za pomoci využití metody obsahové analýzy jejich volebních programů. Tato metoda vychází z dat Comparative Manifesto Project, což je organizace, která se problematikou zkoumání programů politických stran zabývá. Data, ze kterých pro tento výzkum vycházím, jsou volby do Congreso de Diputados v rozmezí mezi lety 1977-2011. Databáze tvoří hesla, která obsahují informace o daném programu a jsou dělena do 56 skupin, které jsou definovány hodnotou *share*. Na základě těchto hodnot lze definovat, která hesla se ve volebních programech volebních stran vyskytují nejčastěji a vytvořit tak ucelený obraz volebního programu a politiky, kterou se daná strana prezentuje. Seznam hesel a jejich definice je přiložena v příloze č.1 bakalářské práce. Výsledkem kapitoly bude definování nejvýznamnějších bodů programů komparovaných politických stran, jejich vzájemné porovnání a aplikace na teoretické poznatky z kapitoly č. 2.

3.3.1. EAJ-PNV - Euzko Alderdi Jeltzalea - Baskická nacionální strana

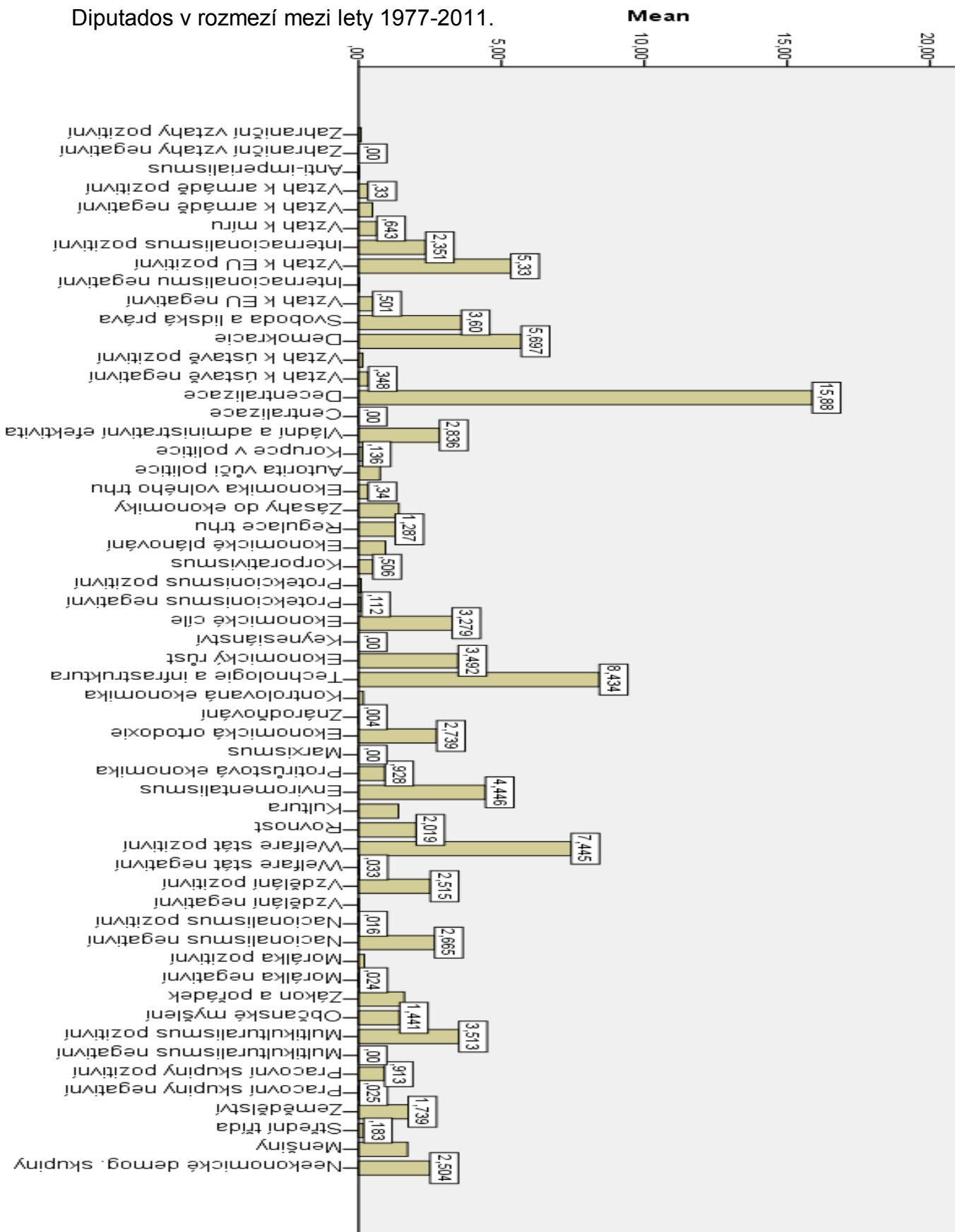
Nacionalistická strana Baskicka, neboli EAJ-PNV, je křesťansko demokratická nacionalistická strana. Její vznik je datován na rok 1895 a je silně spojena se jménem Sabino Arana. Od roku 1918 má strana zastoupení také ve španělském parlamentu. EAJ-PNV má také francouzskou odnož, která se nazývá Parti Nationaliste Basque, PNB (Gibbon 1999: 4-10). Podrobný vývoj strany od počátků až po současnost je popsán v podkapitole 2.3.

Na základě zprůměrování volebních programů strany EAJ-PNV od roku 1977 do roku 2012, se stala nejčastěji vyskytujícím heslem decentralizace, která dosahuje hodnoty 15,88. Vzhledem k charakteru regionu a celkovému zaměření této práce se jedná o očekávaný výsledek. Dále také básnická národní strana ve svých volebních programech zdůrazňuje heslo technologie a infrastruktura (7,45 body), reflektující potřebu modernizace technologií a infrastruktury, s tím spojené vědy a výzkum.

Následným heslem je pozitivní přístup k welfare state, tedy podpora myšlenek sociálního státu a nákladů na sociální podporu. EAJ-PNV klade ve svém programu také důraz na demokracii (přímou i reprezentativní), jako jedinou možnou formu vlády. Tato hesla dosahují hranice 5,7 bodů a mají jasnou spojitost s působením teroristické organizace ETA, která se snažila svých cílů dobrat nepolitickou a nedemokratickou cestou násilí. Od této instituce se postupně začali lidé, soucítíce s nacionalistickými myšlenkami a tento bod v programu tendenci jasně potvrzuje.

Dalším významným heslem je pozitivní vztah k Evropské Unii, respektive její podpora. Tento bod programu můžeme interpretovat jako důvěřivost obyvatel instituci, jejíž centrum na rozdíl od Madridu respektuje suverenitu území, která k unii patří.

Graf č. 1. Obsahová analýza volebních programů EAJ-PNV do Congreso de Diputados v rozmezí mezi lety 1977-2011.

3.3.2. CiU – Convergència y Unió – Konvergence a jednota

CiU, neboli Konvergence a Jednota je koalicí politických stran CDC, což je centralistická demokratická konvergence a křesťansko demokratické UDC. Ideově se tyto strany dají definovat jako nacionalistické, centralistické. Politolog Maxmilián Strmiska je identifikuje s levým středem politického spektra (Strmiska 2003: 28). Historie CDC je spojena s osobou Jordiho Pujola, která je detailně popsána v podkapitole 2.4., stejně jako existence Demokratické jednoty.

Obě strany započaly spolupráci v roce 1978, do roku 2001 měla však strana CDC pouze čtvrtinový podíl na kandidátních listinách do voleb, tudíž se prezentuje jako slabší partner UDC (Strmiska 2003: 29). Poprvé kandidovaly strany pod názvem CiU v roce 1979 a jejich spolupráce se rozpadla v roce 2015. Stalo se tak z důvodu stále aktuálnější debaty ohledně oddělení se od centrálního Španělska, kdy se tato debata přenesla do koalice, která razila dva směry, CDC radikálnější proseparatističtější a UDC tradiční autonomní (Domenech, Buster: 2015: 44-50). Vzhledem k výchozím datům pro tuto bakalářskou práci od roku 1977 do roku 2011 však můžeme za nejvýznamnějšího reprezentanta Katalánska považovat stále CiU. Aktuální vývoj může posloužit pro širší uchopení tématu a detailnější výzkum problematiky v rámci rozšiřování práce.

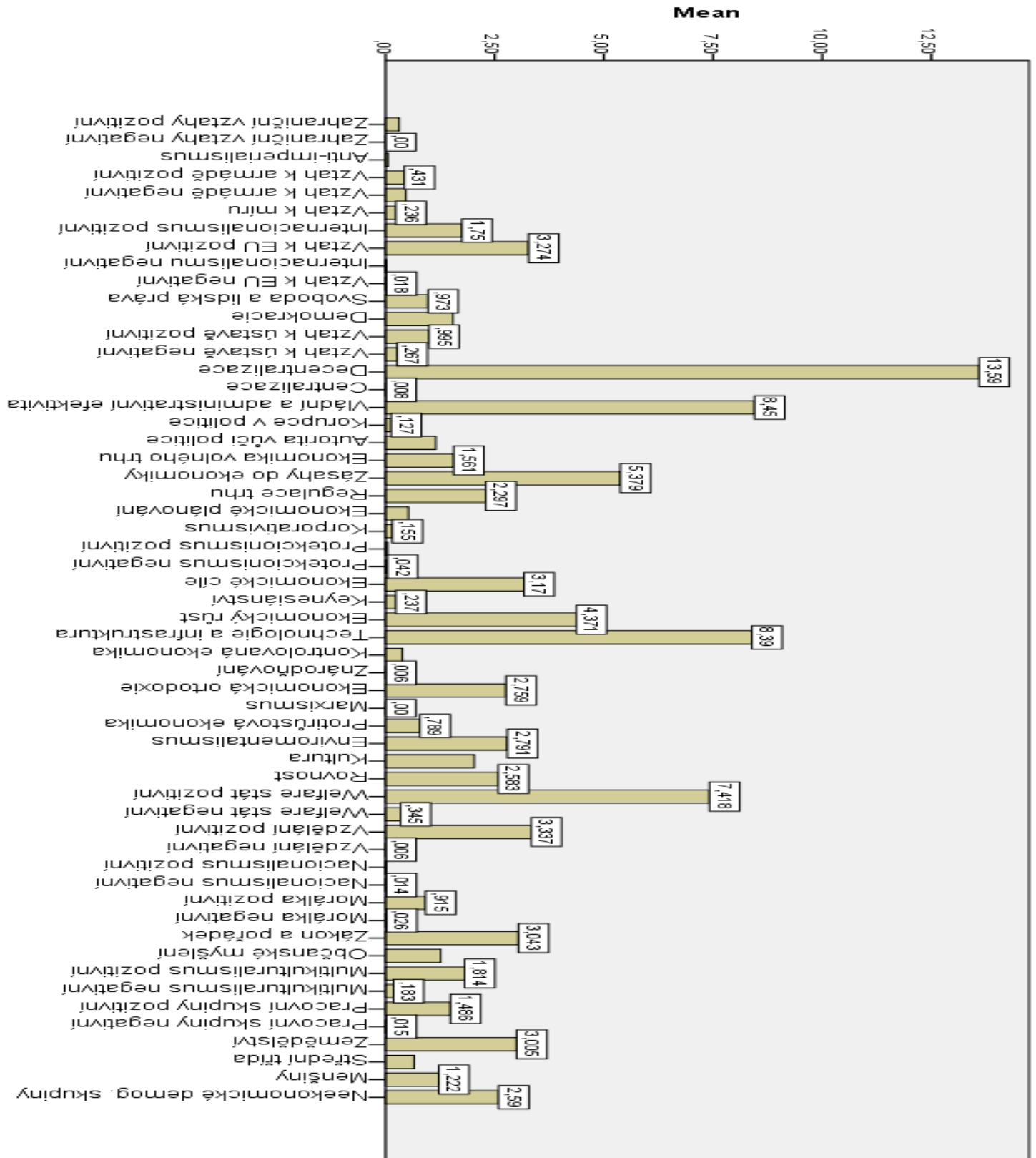
Katalánská politická strana Convergencia y Unio ve svém programu nepřekvapivě tak, jako strana baskická, dosahuje nejvyšších hodnot u položky decentralizace, a to 13,59. Číslo je však mírně nižší, než baskické 15,88.

S hodnotou 8,45 jako druhé nejvýznamnější heslo vychází vládní a administrativní efektivita. Konkrétně se jedná o požadavek na zvýšení efektivit administrativy a snížení nákladů na její funkčnost. Tento bod můžeme v katalánském pojetí spojit s ekonomickým napojením Katalánska na Madrid, který na rozdíl od Baskicka nedisponuje v monetární politice exkluzivními pravomocemi. Katalánsko, jakožto

region, převyšující hrubým domácím produktem Španělsko o 20%, reflektuje tímto bodem svou nespokojenost v této oblasti samosprávy, která byla ostatně i spouštěcím bodem roztržek mezi katalánským obyvatelstvem a Madridem po roce 2010. Dalším bodem programu, který tyto tendence potvrzuje, je s hodnotou 5,4 heslo zásahy do ekonomiky, kde strany dávají jasně najevo svou tendenci osamostatnění se v dané oblasti. Na předchozí hesla navazuje s hodnotou 4,3 ekonomický růst, respektive potřeba jeho podpory.

Následující heslo, technologie a infrastruktura, upozorňující na potřebu modernizace technologií, infrastruktury vědy a výzkumu je ve své hodnotě téměř totožná s Baskickem (8,39 versus 8,43). Convergencia y Unió taktéž klade důraz, podobně jako baskicko, na model sociálního státu, který je stejně jako předchozí bod ve své hodnotě totožný (7,4 versus 7,45).

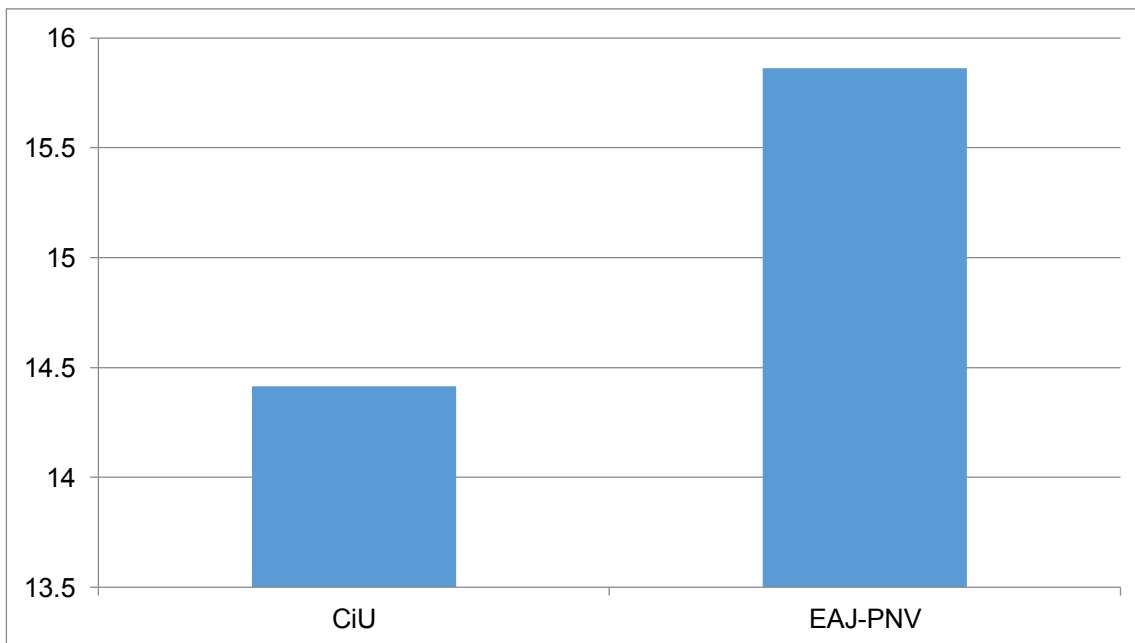
Graf č. 2. Obsahová analýza volebních programů CiU do Congreso de Diputados v rozmezí mezi lety 1977-2011.

3.3.3. Komparace volebních programů EAJ-PNV a CiU

Separatistické tendence vyzněly jako nejvýznamnější bod u obou komparovaných stran. Podpora myšlenek decentralizace, vyskytující se ve volebních programech komparovaných stran vyznívá jasně pro baskickou EAJ-PNV. Tento faktor můžeme přičíst především rozdílnému vývoji, kdy katalánské separatistické tendence začaly strmě růst po verdiktu ústavního soudu z roku 2010, rušící podstatnou část autonomie pro katalánsko. Data pro tuhle práci jsou vyhodnocovány pouze do voleb roku 2011.

Graf č. 3. Komparace separatistických tendencí EAJ-PNV a CiU, heslo decentralizace

Níže znázorněný graf interpretuje proměnu separatistických tendencí v čase. Na přelomu 70. a 80. let můžeme u obou stran zaznamenat nejvyšší hodnotu decentralizačních hesel. Tento faktor lze poměrně jasně zařadit ke končícímu Francově režimu, který po desetiletí jakékoliv decentralizační tendence potlačoval. Spolu se vznikem nové ústavy došlo také k návazné decentralizaci země a vzniku autonomních společenství.

Po obnovení nezávislosti u obou regionů tyto tendence projevující se ve volebních programech zastupujících stran klesají, jelikož dochází k částečnému uspokojení.

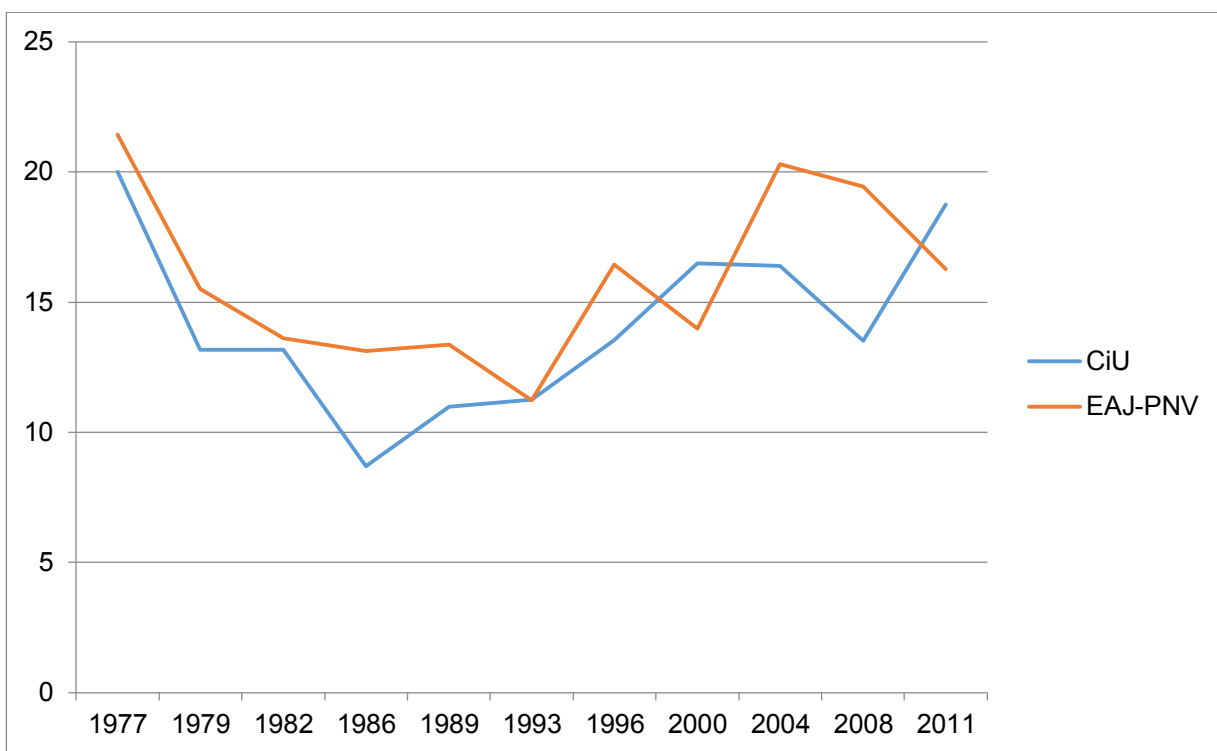
Značný pokles vychází především u CiU.

Nárůst přichází opět při volbách v roce 2004, kdy došlo v Katalánsku k nárůstu proreformních politických uskupení, jejichž cílem bylo zvýšení autonomie regionu. Na to musela Konvergence reagovat svým programem tak, aby reflektovala aktuální zájmy voličů. Rok 2004 se totiž pojí s počátky reformy katalánského statutu, kdy cílem byl vyšší stupeň autonomie. Tento faktor zapříčinil zvýšený zájem o veřejné mínění a také znovunastolil národnostní otázky.

Téměř nejvyšší hodnoty decentralizačních hesel v historii dosahuje program EAJ-PNV z roku 2004, který reflektuje události z let předchozích, kdy byla nejprve vládou na základě zákona *Ley de partidos* zakázána teroristická organizace ETA a v návaznosti na ni i přední separatisticko nacionalistická politická strana *Batswana*. Zakázán byl také jediný baskický tisk, což způsobilo veřejné rozhořčení a zvýšení nacionalistických nálad. Decentralizační hesla pomalu začala z programů EAJ-PNV v čase ustupovat, a to především od distancování se od teroristické skupiny ETA, která začíná v návaznosti na stovky obětí její činnosti ztrácet popularitu. Samotná ETA nakonec přistupuje ke klidu zbraní a mírovému politickému řešení.

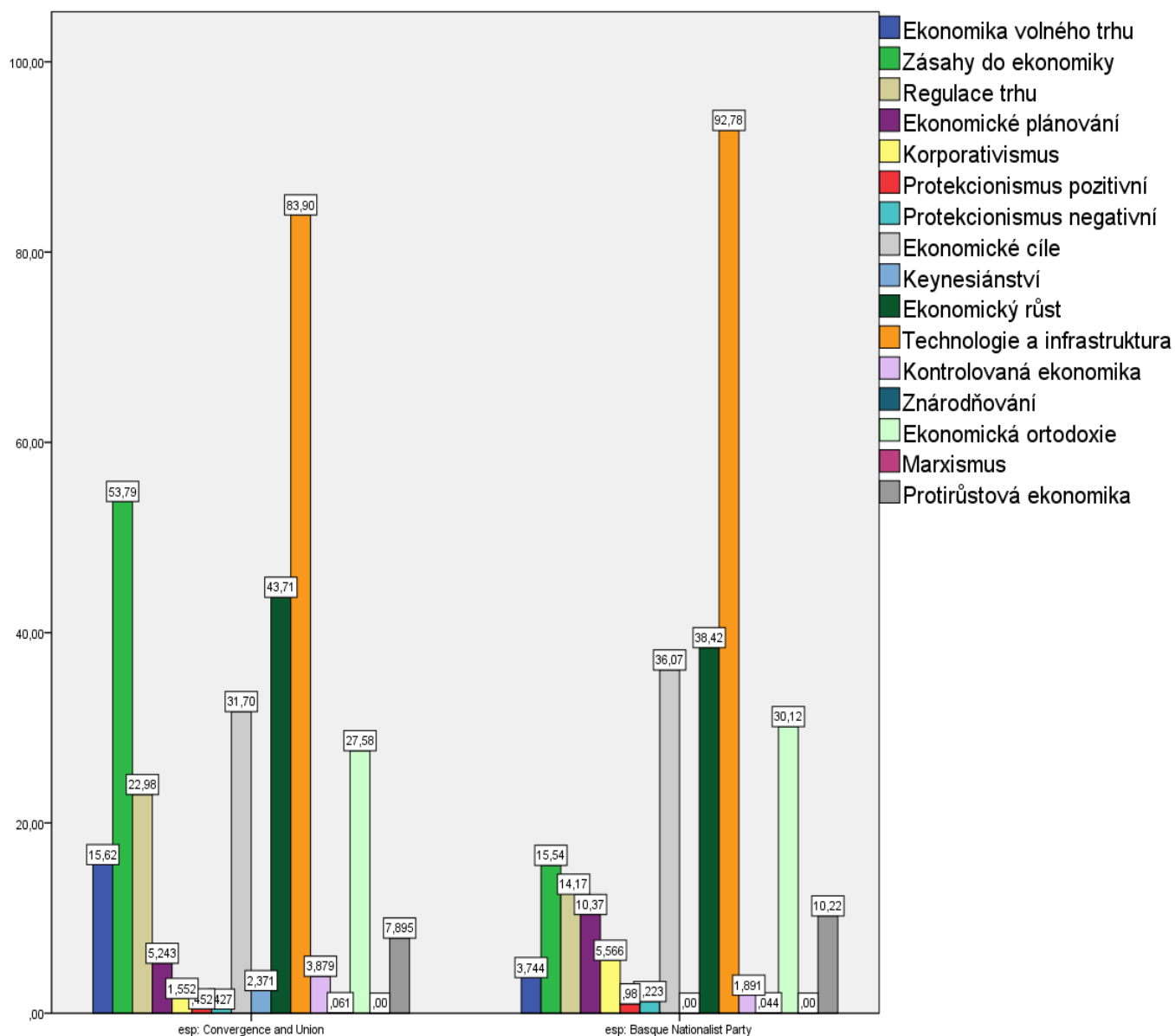
Naopak v Katalánsku v roce 2011 decentralizační tendence jasně vygradovaly, a to především v návaznosti na verdikt ústavního soudu a zrušení autonomního statutu, zavedeném v roce 2006. Následné masové demonstrace se jasně projevíly v programu hlavní politické strany tamního regionu.

Graf č. 4. Proměna separatistických tendencí Baskicka a Katalánska v čase

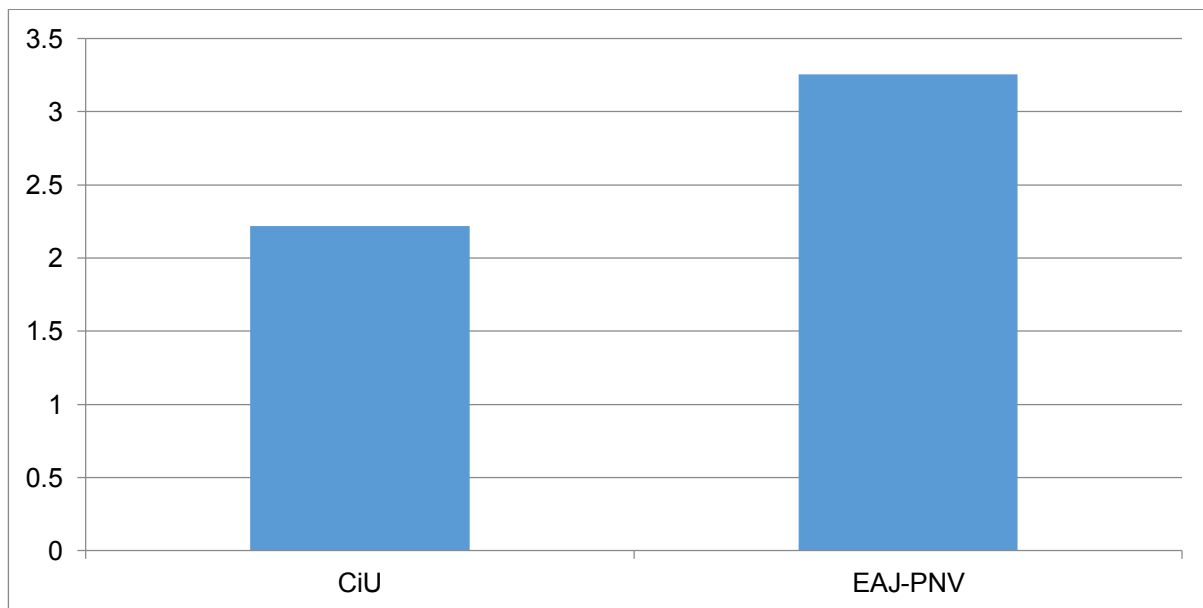
Tento graf ekonomických proměnných čtvrté skupiny komparuje výskyt určených hesel v období od roku 1977-2011. Nejvýraznější rozdíly mezi CiU napravo a EAJ-PNV nalevo můžeme pozorovat v hodnotích ekonomiky volného trhu a zásahu do ní. Takto vysoké hodnoty reflektují míru autonomie právě v ekonomických a daňových otázkách, které jsou rozebrány detailně v podkapitole 2.5. Výrazných hodnot, dosahuje jako v celkové obsahové analýze daných stran hodnota technologie a infrastruktura.

Graf č. 5. Komparace ekonomických hodnot programů EAJ-PNV a CiU

Komparace proměnné negativního multikulturalismu naráží na otázku podpory myšlenek kulturní homogenity a odmítání cizích struktur. Vyšší hodnotu vidíme u baskické EAJ-PNV. Tento faktor můžeme na základě poznatků z druhé kapitoly přisoudit jisté kulturní odlišnosti, kdy na základě komparace vývoje separatistických tendencí Katalánska a Baskicka vyplývá, že baskické tendence jsou založeny mnohem více na kulturních a etnických základech oproti Katalánsku. Ohledně této problematiky se zabývám v kapitole 2., kde tuto tendenci nejlépe vystihuje výrok z literatury Luise Morena, že Katalánec se člověk během života může stát, ale Baskem se musí narodit.

Graf č. 6. Komparace podpory multikulturalismu (negativní) programů EAJ-PNV a CiU

Závěr

V této bakalářské práci jsem se zabýval separatistickými tendencemi v Baskicku a Katalánsku. Cílem bylo tyto regiony diachronně komparovat pomocí deskriptivní metody a následně pomocí metody statistické a taktéž deskriptivní definovat dvě politické strany, každou za daný region, které budou hlavní a možné srovnat.

Díličními cíli bylo téma teoreticky uchopit a také zakomponovat do určitého historického vývoje. Na hlavní výzkumné otázky, stanoveny pro tuto bakalářskou práci, *jaký je rozdíl mezi baskickými a katalánskými separatistickými tendencemi? A jak se liší regionální politické strany, zastávající nejvýznamnější pozici ve stranickém systému daného regionu? ? A jakou část programu mají nejvíce odlišnou nebo společnou?* jsem se komplexním shrnutím problematiky snažil po celou práci dojít.

V úvodní kapitole vymezují základní pojmy, nezbytné pro plné porozumění probírané problematice. Hlavním cílem bylo seznámit čtenáře s terminologií a možné navázání na ni následujícími poznatky. Kapitola se ukazuje jako velmi užitečná, jelikož pomocí ní dokážeme částečně odpovědět na výzkumnou otázku, ptajíc se na rozdíl v separatistických tendencích. Zatímco Katalánsko můžeme přiřadit (kromě separatismu) k pojmům jako je regionalismus nebo federalizace, kdy se v Katalánsku projevují lokální tendence, prosazovány skrze politickou, kulturní a sociální oblast regionů, směřující k vymezení daného regionu. Na rozdíl od Basků, jejich separatistické tendence pramení spíše pojmů národní identity, národního vědomí a nacionalismu.

V druhé kapitole diachronně komparuji separatistické tendence Baskicka a Katalánska. Kapitola stejně, jako první odpovídá na výzkumné otázky, stěžejní pro tuto práci. V rámci vývoje obou autonomních oblastí jsme mohli zaznamenat hned několik rozdílných faktorů, jednak v metodě prosazování svých cílů, požadující separaci, či decentralizaci, kdy se fenoménem Baskicka v posledních 50 letech stala teroristická organizace, snažící se dosáhnout dílčích cílů separace násilím. V rámci Katalánska můžeme sledovat opačnou, politickou cestu. Příkladem je několikrát opakované referendum v rámci autonomní oblasti, které však nikdy nebylo uznáno.

Za významnou část výzkumu považuji také komparaci autonomie, a socioekonomických ukazatelů Katalánska a Baskicka. V této oblasti se Baskicko a Katalánsko výrazně liší. Kompetence, převáděny v rámci decentralizace jsou nejvíce rozdílně v ekonomické a daňové oblasti. Oba regiony výrazně převyšují HDP Španělska, Baskicko od 34%, Katalánsko o 20%, avšak při srovnání počtu obyvatel, kdy to katalánské přesahuje baskické téměř pětinasobně, můžeme z těchto opatření směrem z centra vyzorovat jasnou obavu o snížení příjmů z oblasti Katalánska.

Kapitola třetí měla za cíl definovat nejvýznamnější politické strany zkoumaných oblastí tak, aby mohly být následně za pomoci obsahové analýzy jejich volebních programů komparovány. Pro jejich definování jsem zvolil dvě metody, statistickou a obsahovou analýzu. Jelikož jsem používal pro větší přehlednost data pro volby do Congreso de Diputadost pouze z daných oblastí, provedl jsem namátkové ověření odchylek. Jejich výsledky ukázaly, že tento výběr nijak výzkum neovlivnil. Metoda statistická definovala po použití kritérií nutnosti strany býti regionální a mít co nejvyšší počet hlasů ze všech demokratických voleb do místních parlamentů a národního parlamentu stejný výsledek, jako studium odborné literatury, zabývající se problematikou stranických systémů komparovaných oblastí.

Byly tak definovány dva subjekty, které jsem dále podrobil obsahové analýze jejich volebních programů. Postupně byly strany podrobeny analýze a v nejpodstatnějších faktorech definovány a komparovány. Poslední částí práce jsem tak odpověděl na zbytek výzkumných otázek a jednak našel odlišnosti v programu hlavních politických stran Baskicka a Katalánska – vývoj v intenzitě decentralizace v závislosti na okolnosti, ekonomické přístupy, přístup k multikulturalismu, a dále jsem našel, definoval jednu zásadní odlišnost v jejich programech, a tou je právě míra decentralizace a ekonomická otázka v závislosti na ni.

Literatura, kterou jsem na počátku práce zvolil, bohužel nebyla natolik dostačující, především týkajíc se blízké minulosti. Použito je tak mnoho aktuálních internetových zdrojů jako je Bbc, El País, nebo Reuters. Z českých autorů se tématem nejvíce zabývá Maxmilián Strmiska, jehož práce jsou však také velmi neaktuální, využil jsem tak pouze teoretické koncepty a data maximálně do roku 2005. Ze zahraničních

zdrojů byl pro mou práci vedle zdrojů internetových nejpřínosnější Stanley Payne a Manuel Montero, kteří se oba specifikují především na problematiku Baskicka.

Vzhledem k aktuálnímu vývoji, kdy v posledních volbách do Congreso de Diputados strana CiU již nekandidovala společně, právě v závislosti na rostoucí separatistické tendence v posledních letech v daném regionu, je toto téma jistě dobrým podkladem pro další jeho rozšíření.

Zdroje

„Archivo de resultados electorales“. Departamento de seguridad Dostupné z:<http://www.euskadi.eus/q93TodoWar/eleccionesJSP/q93Contenedor.jsp?idioma=c&menu=li_2_1_1&opcion=menu> (15.6.2016).

Arteta, Antonio a kol. 2007. *Dějiny Španělska*. Lidové noviny: Praha.

Baar, Vladimír. 2002. *Národy na prahu 21. století: emancipace nebo nacionalismus?* Ostravská univerzita. Ostrava.

Barša, Pavel, Strmiska, Maxmilián 1999. *Národní stát a etnický konflikt. Politologická perspektiva*. Centrum pro studium demokracie a kultury: Brno.

„Batswana banned permanently“. Bbc.co.uk. 17.3.2003, (online). Dostupné z:<<http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/2857437.stm>> (10.4.2016)

Beevor, Anthony. 2007. *The Battle for Spain: The Spanish Civil War 1936-1939*. W&N: London.

„Belgium on course for government led by youngest PM“, Reuters. 7.10.2014. (online) Dostupné z:<<http://uk.reuters.com/article/uk-belgium-government-idUKKCN0HW21K20141007>>

Buster, Gustavo, Domenech, Antoni, Revantos, Daniel. 2015. „Left in the Kingdom of Spain, 2008–2015“. *Socialism and Democracy* 33 (3) pp 44-61. Dostupné z:<<http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/08854300.2015.1092337?journalCode=csad20>> (24.4.2016).

„Catalan Leader Signs Decree for Independence Referendum“ The Wall Street Journal 27.9.2014. (online). Dostupné z:<<http://www.catalannewsagency.com/politics/item/rajoy-insists-he-will-not-negotiate-on-catalonia-s-self-determination>> (13.3.2016)

„Catalonian leader orders referendum on independence from Spain“ 27.9.2014 (online). Dostupné z:<<http://www.reuters.com/article/us-spain-catalonia-idUSKCN0HM09120140927>> (13.5.2016).

„Catalonia vote: 80% back independence – officials“. [bbc.co.uk](http://www.bbc.co.uk). 10.11.2014. (online). Dostupné z:<<http://www.bbc.com/news/world-europe-29982960>> (14.6.2016).

Conversi, Daniel. 1997. *The Basques, the Catalans, and Spain: Alternative Routes to Nationalist Mobilisation*. C. Hurst and Co. Publishers: London.

Constitución Española. 1978. Dostupné z:<http://www.interior.gob.es/DGPI/Normativa/Normativa_Estatal/Constitucion_Espanola/constitucion_espanola.html> (23.4.2016).

Chalupa, Jiří. 2005. *Španělsko*. Libri, Praha.

Contemporary History, Vol. 6, No. 1, Nationalism and Separatism. Sage Publications, London.

Dvořáková, Vladimíra Kunc, Jiří. 2009. *Španělsko: královská cesta k demokracii a státu autonomní*. In Říchová, Blanka a kol. Komparace politických systémů. Západoevropské politické systémy. Oeconomia, Praha.

Ferri Durá, Jaime. 2002. *Las Comunidades Autónomas*. In. Román P. Sistema político español. Madrid: MrGraw Hill.

Flora, Peter a kol. 1999. *State formation, Nation-Building, and Mass Politics in Europe. The Theory of Stein Rokkan*. Oxford University Press. Oxford, New York.

Gibbons, John. 1999. *Spanish Politics Today*. Manchester University Press: Manchester

Heywood, Paul. 1995. *The Government and Politics of Spain*. Macmillan Press LTD: Hampshire and London.

Heywood, Paul. 1995. *The Government and Politics of Spain*. Macmillan Press LTD, Hampshire and London.

Hloušek, Vítek, Kopeček, Lubomír, Chytilík, Roman. Strmiska, Maxmilián. 2005. *Politické strany moderní Evropy. Analýza stranicko-politických systémů*. Portál, Praha.

Hroch, Miroslav. 2009. *Národy nejsou dílem náhody*. Slon: Praha.

Keating, Michael.: *The New Regionalism in Western Europe: Territorial Restructuring and Political Change*.

"International negotiators urge Eta to lay down weapons". *BBC News*. 17.10. 2011, (online). Dostupné z:< <http://www.bbc.co.uk/news/world-europe-15330766>> (10.3.2016).

Kolář, Petr, Pecháček, Štěpán. 2008. *Volební systém ve vybraných zemích Evropy*. Parlamentní institut. Praha.

Laiz Castro, Cunsuelo. 2002. *Las elecciones y los sistemas electorales*. In. Román, P. *Sistema político español*. Madrid. McGraw Hill.

Lecours, Andre. 2007. *Basque Nationalism And The Spanish State (The Basque Series)*. University of Nevada Press, Nevada.

Llera Rano, Francisco Jose. 1998. *Los rendimientos de los sistemas electorales de las Cominidades Autónomas: El predominio del bipartidismo imperfecto*. *Revista española de invegasticiones sociologicas*. Vol XXI, N. 82.

Mar-Molineiro, Clare, Smith, Angel. 1996. *Nationalism and the Nation in the Iberian Peninsula*. Berg Publishers: Oxford.

Montero, Manuel. 2008. *Historia general del País Vasco*. Txertoa: Bilbao.

Montero, Manuel. 1993. *La construccion dell Pais Vasco*.Txertoa: Bilbao.

Moreno, Luis. 1997. „Multiple Identities in Decentralized Spain: the case of Catalunya“ In: *Regional and Federal Studies*. London: Routledge, 65-88 s.

Payne, Stanley, George. 2011. *Spain. A Unique History*. University of Wisconsin Press, Fitchburg.

Payne, Stanley, George. 1975. *Basque Nationalism*. University of Nevada Press, Nevada.

Payne, Stanley, George 1971. *Catalan and Basque Nationalism*. In. Journal of

„Resultats“ electorals. Parlament de Catalunya. (online). Dostupné z:<<http://www.parlament.cat/composicio/resultats-electorals/index.html>
https://ca.wikipedia.org/wiki/Eleccions_al_Parlament_de_Catalunya#Les_eleccions_des_de_1980> (15.6.2016).

„Resultados electorales“. Gobierno de Espana. (online). Dostupné z:<<http://www.infoelectoral.interior.es/>>

Říchová, Blanka, Fiala, Vlastimil. 2002. Decentralizační trendy v západní Evropě. In: Říchová, Blanka, Fiala, Vlastimil a kol.: *Úloha politických aktérů v procesu decentralizace*. Olomouc, Praha: Moneta.

Strmiska, Maxmilián. 2005. *Regionální strany, stranické systémy a teritoriálně-politický pluralismus. Pojetí a typologie evropských regionálních stran a regionálních stranických soustav*. AP, Brno.

Strmiska, Maxmilián. 2004. *Liga Severu a regionální strany v Itálii*. Anton Pasienska: Brno

San Sebastián, Koldo. 1984. *Historia del Partido Nacionalista Vasco*. Txertoa. Bilbao

"Spain bans political party for ETA links" *cnn.com*. 16.9.2009, (online). Dostupné z:<
<http://edition.cnn.com/2008/WORLD/europe/09/16/spain.basque/index.html>>
(19.5.2016).

Strmiska, Maxmilián. 2003. *Katalánské politické strany. Katalánské strany a regionální stranicko-politický systém v letech 1977-2002*. Anton Pasienska, Brno.

Strmiska, Maxmilián. *Smrtonosné vlastenectví. 2001. Etnicko-politický terorismus v Baskicku a Quebecu*. Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity, Brno.

Strmiska, Maxmilián. 1998. *Regionální strany a stranické systémy - Španělsko, Itálie, Velká Británie a Severní Irsko*. Centrum pro studium demokracie a kultury - CDK, Brno.

Sweden, Wilfried. 2006. *Federalism and Regionalism in Western Europe. A Comparative and Thematic Analysis*. New York, Palgrave Macmillan.

"Who are ETA?". *bbc.co.uk*. 5. 9. 2010, (online). Dostupné z:<
<http://www.bbc.co.uk/news/world-europe-11183574>> (5.5.2016).

Ženíšek, Marek. 2006. *Přechody k demokracii v teorii a praxi*. Aleš Čeněk: Praha.

Přílohy

Příloha č. 1. Výpis kódovaných kategorií v databázi Party Manifesto

Skupina 1: Externí vztahy

- o 1 zahraniční vztahy (pozitivní) – pozitivní přístup ke spolupráci se zahraničními aktéry
- o 2 zahraniční vztahy (negativní) – negativní přístup ke spolupráci se zahraničními aktéry

- o 3 antiimperialismus – negativa vůči kontrole jiných států
- o 4 vztahy k armádě (pozitivní) – nutnost silné a moderní armády
- o 5 vztahy k armádě (negativní) – pacifismus
- o 6 mír – důraz na mír a řešení konfliktů mírovou cestou
- o 7 internacionalismus (pozitivní) – podpora spolupráce na mezinárodní úrovni
- o 8 vztah k EU (pozitivní) – pozitivní vztah k EU
- o 9 Internacionalizmus (negativní) – důraz na národní nezávislost, negativní postoj k mezinárodní spolupráci
- o 10 vztah k EU (negativní) – negativní vztah k EU

Skupina 2 : Svoboda a Demokracie

- o 1 svoboda a lidská práva – nutnost dodržování lidských práv a svobod

- o 2 demokracie – demokracie jako jediná možná forma vlády
- o 3 vztah k ústavě (pozitivní) – dodržování ústavy, zákonů, podpora stasus quo
- o 4 vztah k ústavě (negativní) – požadavky na změnu ústavy a státoprávního zřízení

Skupina 3: politický systém

- o 1 decentralizace – podpora decentralizace nebo federalizace
- o 2 centralizace – odmítání decentralizace a federalizace
- o 3 vládní a administrativní efektivita – nutnost zefektivnění administrativy
- o 4 politická korupce – nutnost odstranit korupci
- o 5 politické autority – nutnost silné vlády se silnou úlohou v rozhodovacím procesu

Skupina 4: Ekonomie

- o 1 ekonomika volného trhu – podpora ekonomického modelu volného trhu, důraz na liberalismus, odmítání zásahů do ekonomiky
- o 2 zásahy do ekonomiky - podpora zásahů do ekonomiky
- o 3 regulace trhu – podpora řízené ekonomiky
- o 4 ekonomické plánování – podpora ekonomického plánování
- o 5 korporativismus – spolupráce vlády s kooperacemi a svazy
- o 6 protekcionismus (pozitivní) – podpora ochrany vnitřního trhu
- o 7 protekcionismus (negativní) – podpora jednotného volného trhu
- o 8 ekonomické cíle – nutnost ekonomických cílů
- o 9 keynesiánství – podpora keynesiánského modelu ekonomické a její aplikace
- o 10 ekonomický růst – nutnost podpory ekonomického růstu uvnitř státu
- o 11 technologie a infrastruktura - nutnost modernizace technologií a infrastruktury, vědy a výzkumu

- o 12 kontrolovaná ekonomika – důraz na kontrolu ekonomiky vládou
- o 13 znárodňování – vlastnictví v rukou státu
- o 14 ekonomická ortodoxie – silná orientace na ekonomiku, její intenzivní monitoring
- o 15 marxismus – podpora myšlenek marxismu, socialismu
- o 16 proti ekonomice růstu – odmítání růstu ekonomiky odůvodněno jeho nepodstatností

Skupina 5: Welfare a kvalita života

- o 1 enviromentalismus – ochrana přírody
- o 2 kultura – podpora investic do kultury
- o 3 rovnost – odstranění bariér mezi sociálními skupinami
- o 4 welfare stát (pozitivní) – podpora sociálního státu
- o 5 welfare stát (negativní) – negativní náhled na sociální stát
- o 6 vzdělání (pozitivní) – podpora rozvoje vzdělání a kultury
- o 7 vzdělání (negativní) – omezení výdajů na vzdělání a kulturu

Skupina 6: Společnost

- o 1 nacionalismus (pozitivní) – důraz na historii a tradici národa
- o 2 nacionalismus (negativní) – negativní postoj k nacionalistickému myšlení
- o 3 tradiční morálka (pozitivní) – tradiční a náboženské hodnoty
- o 4 tradiční morálka (negativní) – odmítání náboženských hodnot
- o 5 zákon a pořádek – striktní dodržování zákonů, kontrola svěřena do rukou státu
- o 6 občanské myšlení - občanské uvědomění, solidarita
- o 7 multikulturalismus (pozitivní) – podpora multikulturalismu

o 8 multikulturalismus (negativní) – kulturní homogenita

Skupina 7: Společenské skupiny

o 1 pracovní skupiny (pozitivní) – podpora pracujících a dělnické třídy

o 2 pracovní skupiny (negativní) – neochota podpory pracujících a dělnické třídy

o 3 zemědělství – podpora zemědělství

o 4 střední třída – podpora střední třídy

o 5 menšiny – podpora sociálních menšin

o 6 ne-ekonomické demografické skupiny – podpora žen, studentů a jiných neekonomických demografických skupin

Zdroj: Manifesto Research Group